13 ЯНВ 1993

Мустақиллик, Тинчлик, Ҳамкорлик

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасининг газетаси

7 ~~ДЕКАБРЬ~~ январь, ПАЙШАНБА

№ 4 (509). 1993 йил.

Сотувда эркин нархда.

«МЕДИЗ»НИНГ ЮЗ МИЛЛИОН ТУХФАСИ

Бир йил аввал Тошкентда Ўрта Осиёда ягона «Медиз» заводи барпо этилган эди. Ўшанда корхона аҳли йилига 100 миллион дона бир марта қўлланувчи шприц ишлаб чиқаришни мақсад қилиб қўйганди. Яқинда кўзланган марра забт этилди. Шу муносабат билан ушбу завод бошқарувининг раиси, республика «Ўзтибтехника» ишлаб чиқариш-савдо бирлашмасининг бош директори С. АҲРОРОВ билан суҳбатлашдик.

— Саидикром Саидкаримович, маълумки, биз кўп йиллар давомида бир марта қўлланувчи шприцларга эга бўлишни орзу қилиб яшадик ва ниҳоят, муродимиз ушалди. Янги заводнинг барпо этилиши тарихи ҳақида сўзлаб берсангиз.

— Бунга эришишнинг ўзи бўлмади, албатта. Турли баҳонаю сабаб ишимиз орқага сурилаверди. Бир мисол. Республикамизда пахта яккаҳокимлиги ҳукм сурган даврда диққат-эътибор асосан нима қилиб бўлса ҳам мўл ҳосил етиштириш, унинг мисқолигача марказга топширишга қаратилгани аён. Ғўзани касаллигу ҳашаротлардан сақлаш учун далаларга турли кимёвий дорилар аямай сепилаверди. Натижада Ўзбекистонда гепатит Б, яъни сариқ касаллигининг қондаги тури авж олиб кетди. Унинг олдини олишнинг мақбул чораси — бир марта ишлатувчи шприцларга эга бўлиш эди. Афсус, бундай восита бизда анқонинг уруғи ҳисобланарди.

Замон ўзгаргач, ниҳоят, ҳукумат Соғлиқни сақлаш вазирлиги зиммасига иложи борича қисқа муддат мобайнида шприц заводи қуриш вазифасини топширди. Биз зудлик билан ишга киришдик. Аввало, қурилиш учун мўлжалланган жойлар кўздан кечирилди. Кўплаб чет эл фирмалари билан алоқалар ўрнатилди. 1989 йилнинг охирида эса Испаниянинг дунёга машҳур «Фаберсанитас» фирмаси билан шартнома туздик. Эндиги иш валютага боғлиқ эди. Бунда шахсан Президентимиз жуда катта ёрдам кўрсатди. Пировардида республикамизнинг барча вилоят, шаҳар ва районларидаги пахта заводлари валюта ажрата бошлади. Қисқаси, «Медиз» корхонаси ҳашар йўли билан бунёд этилди.

— Заводдаги асбоб-ускуналарнинг бариси чет элларда тайёрланган экан. Уларнинг ишлаш технологияси ҳам анча мураккаб. Бу борада маҳаллий кадрларимиз қийналишмаяптими!

— Дастлаб мени ҳам худди шу масала хавотирга солган эди. Шунинг учун корхона ишга туширилмасдан аввал испаниялик ҳамкасбларимиз таклифига мувофиқ маҳаллий йигит-қизлар бир неча ой мобайнида улардан иш ўрганиб қайтишди. Қолаверса, филиппинлик шерикларимиз салкам бир йил давомида заводимизда меҳнат қилиб, ўз тажрибаларини ўртоқлашишди. Ҳозир ўзимизникилар ҳеч қийналмай чет эл қурилмаларини бошқаришяпти. Ишлаб чиқараётган маҳсулотимиз эса жаҳон андозасига мос.

— Яқинда «Хом ашё йўқлиги сабабли завод беркитилар эмиш» деган миш-миш тарқалувди. Бу ҳақда нима дея оласиз!

— Бундай гап-сўзлардан хабаримиз бор. Аммо корхона ёпилмайди. У ўтган йилнинг октябрь ойида иш бошлаган бўлса, бугунга қадар тўхтовсиз маҳсулот чиқармоқда. Ишчиларимиз 3 сменада, ҳатто зарур пайтларда 4 сменада ҳам ишлашяпти. Хом ашё муаммосига келсак, бу борада қийинчиликлар рўй бергани рост. Биз собиқ Иттифоқнинг кўплаб республикалари билан шартномалар тузгандик. Иттифоқ пароканда бўлгач, ишни қайтадан бошлашга тўғри келди. Бошқача айтганда, бартер (айирбошлаш) усулида хом ашё олаяпмиз. Шу кунларда у Калининград, Томск, Будёновск, Пенза, Санкт-Петербург ҳамда Уфа шаҳарларидан келтирилаяпти. Бироқ молия ва банк тизимлари ходимларининг айби билан буюртмачилар биз юбораётган пулларни ўз вақтида олишолмаяпти. Натижада хом ашё таъминотида узилиш бўлаётир. Агар бундай англашилмовчиликларга чек қўйилса, корхонамиз тўла қувват билан ишлайверади.

— Мана, меҳнат аҳлининг саъй-ҳаракати туфайли бир йилда 100 миллион дона шприц ишлаб чиқарилибди. Лекин кўпинча одамларнинг шприц йўқлигидан нолиганларини эшитамиз.

— Республикамиз аҳолиси эҳтиёжи учун 100 миллион дона шприц кам, албатта. Бироқ омборларда бундай асбоблар тўлиб ётибди. Сабаб? Аввало, шуни айтиш керакки, барча тиббий муассасалар шприцни тегишли шаҳар ёки вилоятлардаги «Тибтехника» бирлашмалари орқали оладилар. Лекин кейинги вақтда маблағ йўқлиги боис уларнинг аксарияти бошқа тиббий асбоб-анжомлар қатори шприцларни ҳам харид қилиша олмаяпти. Бу — биринчиси. Иккинчидан, поликлиникалар, касалхоналар, албатта, бир марта ишлатилувчи шприцлар билан таъминланади. Аммо шифокорлар кўпинча беморлардан шприц олиб келишни талаб қилишади. Шу ўринда ҳақли савол туғилади: касаллар учун берилаётган шприцлар қани? Тижорат дўконларига ўтиб кетаяптими? Ёки танишбилишчилик қилинаяптими? Хуллас, буни тиббий муассасаларнинг бош шифокорлари ва катта ҳамширалари назорат қилсалар яхши бўларди. Ахир оналар ва болалар ўлими, турли юқумли касалликларнинг камайишида шприцларнинг аҳамияти беқиёс. Шуни ҳисобга олиб, биз давлат назорати ходимлари билан биргаликда республикадаги тиббий муассасаларда текширишлар ўтказмоқчимиз. Айни кунларда эса барча «Оптика» дўконларида шприцлар аҳолига шифокор ёзиб берган қоғоз (рецепт) ҳамда Ўзбекистонда яшаётгани қайд этилган ҳужжат асосида сотилаяпти.

— Саидикром Саидкаримович, корхонанинг келажаги ҳақида нималар дея оласиз!

— Юқорида таъкидлаганимдек, молия ва банк тизимлари ходимлари ишимизга панд беришмаса, ҳеч иккиланмай айта оламанки, корхонанинг келажаги порлоқ. Аввало, ишчиларимизнинг тажрибаси ортиб бораяпти. Оллоёр Камолов бошчилигидаги игна цехи, Абдураҳмон Нортожиев бошқараётган қуйиш ҳамда Вадим Кан раҳбарлигидаги йиғиш бўлимлари ходимлари тез ва сифатли ишлаб, юқори кўрсаткичларга эришишмоқда.

Келгусида заводда ҳар йили 200 миллион дона шприц ишлаб чиқарилади. Шу мақсадда испаниялик ҳамкасбларимиздан қўшимча асбоб-ускуналар сотиб олиниб ўрнатилади. Бундан ташқари, буйрак хасталигида қўлланиладиган ҳамда томирга бир маромда дори юборишда ишлатиладиган махсус тизимларни ҳам ишлаб чиқаришни йўлга қўямиз.

Яна бир янгилик. Ҳозир Наманганда янги шприц заводи қурилаяпти. У 1993 йилнинг биринчи чорагида ишга туширилади. Агар «Медиз» корхонасида йилига 200, Наманганда эса 100 миллион донадан шприц тайёрланаверса, республикамиз аҳолисининг бундай анжомга бўлган эҳтиёжи тўла қондирилади.

Гарчи бугунги кунда маҳсулотнинг таннархи 4 сўмга тўғри келса-да, давлат томонидан берилаётган молиявий ёрдам ҳисобига у, ҳажмидан қатъий назар, аҳолига 1 сўм 15 тийиндан сотилаяпти. Шундай экан, республика молиявий органлари, вилоят, шаҳар ва районларнинг ҳокимлари шприцларни ўз вақтида ва етарли миқдорда харид қилишлари учун тиббий муассасаларга моддий ёрдам бериш имкониятларини излаб топсалар, айни муддао бўларди. «Эл соғлиги —юрт бойлиги» деб бежиз айтишмаган-ку!

— Мазмунли суҳбатингиз учун раҳмат.

Суҳбатдош:
Рихсихон УСМОНОВА.

ТОШКЕНТДА ҚИШ. Р. АЛЬБЕКОВ олган сурат.

ТЕЛЕГРАММА

ТОШКЕНТ. УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ И. КАРИМОВГА

Ҳурматли Ислом Абдуғаниевич!

1993 йил 1 январдан меҳнат ҳақи, нафақа ва стипендиялар миқдорини ошириш ҳақидаги Фармонингиз айни бозор иқтисодиётининг қийин дамларида элимизга қувват бахш этди. Мазкур мурувват биз халқ таълими ходимларини янада яхшироқ ишлашга, келажагимиз эгалари бўлган ёш авлодни тарбиялашда бутун кучимизни бахш этишга ундайди.

Сизга соғлик-саломатлик, ишларингизда зафарлар тилаймиз!

Ҳурмат билан, андижонлик халқ таълими ходимлари.

Республика Вазирлар маҳкамасида

Вазирлар маҳкамаси Ўзбекистон Республикасида суғориладиган ерларни сақлаб қолиш ғоят муҳим аҳамиятга эга деб ҳисоблаб, аҳоли жон бошига тўғри келадиган суғориладиган экинзорлар майдони камайиб кетишига йўл қўймасликка ҳаракат қилиб, Сув хўжалиги вазирлиги билан Қишлоқ хўжалиги вазирлигининг сувни тежайдиган технологияларни жорий этиш ҳисобига яқин икки йил ичида мавжуд сув ресурслари доирасида янги ерларни ўзлаштириш ва азалдан суғориладиган ерларни таъмирлаш тўғрисида Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ва вилоятларнинг ҳокимликлари билан келишилган таклифларини маъқуллади ҳамда «1993—1994 йилларда янги ерларни ўзлаштириш ва қадимдан суғориладиган ерларни таъмирлашга доир шошилинч чоралар тўғрисида» қарор қабул қилди.

Бу ҳужжатда Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашига ҳамда вилоятларнинг ҳокимликларига катта сарф-харажатларни талаб қилмайдиган хўжалик ички заҳираларидан қишлоқ хўжалиги оборотига киритиладиган майдонларни аниқлаш, белгиланган ишларни амалга ошириш учун мелиорация жиҳатидан нособ ерларнинг зарур майдонини сув хўжалиги ташкилотларига бериш, Давлат истиқболни белгилаш ва ҳисоб комитетига, Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлигига мазкур мелиорация тадбирларини амалга ошириш учун зарур маблағни топиш топширилди.

ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИ ҚАРОРИГА ШАРҲ

Ўзбекистон Республикасидаги суғориладиган ерлар 4,3 миллион гектарни ташкил этади ва ўзбек халқининг чинакам миллий бойлиги, бебаҳо мулки ҳисобланади. Ҳозирги вақтда айни суғориладиган ерлар ривожланган деҳқончилик-саноат мажмуининг асоси бўлиб, Ўзбекистон аҳолиси тўртдан уч қисми турмушининг асосий манбаидир.

Сув хўжалиги ва қишлоқ хўжалиги ходимларининг бир неча авлоди барпо этган мураккаб ирригация ва мелиорация тизими туфайли об-ҳаво шароитлари қандай келишига қарамай, қишлоқ хўжалик экинларидан хорижий мамлакатлардаги даражадан қолишмайдиган миқдорда кафолатли ҳосил олиниши таъминланмоқда.

Республикамизда қандай ноёб ва мураккаб сув хўжалиги мажмуи борлигини, халқни сув билан таъминлаш, ерларнинг қулай мелиоратив ҳолатини ва унумдорлигини сақлаб туриш учун давлат қанчалик кўп сарф-харажат қилаётганини ҳамма ҳам тасаввур қила олмайди. Бир гектар ерни суғориш Ўзбекистон Республикаси учун камида 15 минг сўмга тушишини одамлар билганда эди, улар сувнинг аҳамиятини яхшироқ тушуниб етган ва қадрлаган бўлур эдилар.

Бу муаммоларнинг аҳамияти беқиёслигини англаб ҳар йили давлат маблағи ҳисобига 50 минг гектардан 100 минг гектаргача янги ерлар қишлоқ хўжалик оборотига киритилди ҳамда юз минг гектар ва ундан кўпроқ қадимдан ҳайдаладиган ерларни таъмирлаш ва мелиоратив ҳолатини яхшилаш ишлари амалга оширилди. Шу туфайли республика аҳолиси жуда тез кўпаяётганига қарамай, жон боши ҳисобига суғориладиган экинзорлар майдони муқим равишда муайян даражада таъминланди, бошқа эҳтиёжлар учун қишлоқ хўжалиги оборотидан ерлар ажратилганида уларнинг ўрни қоплаб келинди. Бироқ шунга қарамай, ана шу даврда аҳоли жон бошига тўғри келадиган экинзорлар 0,24—0,3 гектардан 0,14—0,2 гектарга тушиб қолди.

Иқтисодий қийинчиликлар сабабли республикада сўнгги йилларда умуман мелиорация қурилиши кескин даражада камайди. Янги ерларни ўзлаштириш суръатлари 50-йиллардаги даражага тушиб қолди, ерларни таъмирлаш ҳажми эса 80-йилларнинг иккинчи ярмида эришилган ерларнинг мелиоратив ҳолатини сақлаб туришга имкон бермай қўйди.

Бир қанча минтақаларда ерларнинг ҳолати ёмонлашди ва жиддий эътибор беришни, соғломлаштиришни талаб қилмоқда. Қайтадан шўрланиш белгилари пайдо бўлиб қолди, бу эса унумдорликка ва пировард натижада қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлигига салбий таъсир қилади.

Моддий-техникавий ресурслар нархининг ошиб кетганлиги ва маблағ етишмаслиги хўжаликларнинг ер-сув ресурсларидан оқилона фойдаланишга муносабатини ўзгартирди. Шу баҳона билан кўпгина хўжаликларда хўжалик ички ирригация-мелиорация тармоқларини яхши ҳолда сақлаш ишлари тўхтатиб қўйилди. Ҳолбуки, ерлар мелиоратив ҳолатининг 70 фоизи аслида ана шу тармоқларнинг аҳволига боғлиқ. Бундан ташқари сувни тежайдиган технология билан шуғулланмай қўйишди.

Республика ҳукумати иқтисодий қийинчиликларга қарамай, Ўзбекистон мустақиллигининг дастлабки йили — 1992 йилда сув хўжалиги мажмуини пул билан таъминлаш учун, суғорма деҳқончилик негизини сақлаб туриш учун мумкин бўлган ҳамма ишни қилди. Бироқ, республика аҳолисини озиқ-овқат маҳсулотлари билан, турли тармоқларни хом ашё билан барқарор таъминлаш ҳамда аҳоли жон бошига тўғри келадиган суғорма экинзорлар камайиб кетишига йўл қўймаслик учун мелиорация қурилишида туб бурилиш қилиш талаб этилади.

Президент Ислом Каримов республика ҳаёти учун унинг иқтисодиётида суғориладиган ерларнинг аҳамиятини тўла тушуниб, ўзбек халқининг бу бойлиги бебаҳолигини англаб, Вазирлар маҳкамасининг суғориладиган ерларни сақлаш ва кенгайтиришга алоҳида эътибор бериш тўғрисидаги қарорига имзо чекди.

«ЎПҚОН» ҚОПҚОНГА ТУШДИ

(Фельетон ўрнида)

Нима десангиз денгу, бугунги иқтисодий қийинчиликлардан ошиғи олчи бўлаётганлар ҳам йўқ эмас. Улар кимлар дерсиз! Қай бирини айтай: кечаги носфурушу пистафуруш касбини ўзгартириб, сигарету сақичфурушликка ўтганда нафси юҳо корчалонлар томошабин бўлиб турармидилар!! «Келди давринг, сур бегим», дея бутун ҳунару аъмолларини ишга солиб ўпқонларини тўлдириш билан оворалар.

Сирдарё шаҳридаги «Ўзстройконструкция» территориал ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли технологик комплектлаш ишлаб чиқариш бошқармаси (УПТК) бошлиғи Артём Ли ҳам ана шундай «ўпқон»лардан чиқиб қолди.

Буни қарангки, номи узундан узоқ ташкилотнинг исми шарифи қисқагина раҳнамоси Ли акамиз муҳр босиб, жимжимали имзо чеккан ҳужжат бўйича 1992 йил 9 ноябрь куни Сирдарё темир йўл станциясидан дунёнинг бир чеккасида жойлашган Улан-Удэ шаҳрига 4 та вагон жўнатилиши керак эди. Юқорида зикр этилган шаҳардаги «Норан» акционерлик бирлашмаси ушбу вагонлар эвазига 2150 куб метр ёғоч ва 5 та автомашина юбориш мажбуриятини олганди. Ахир бу фойдали иш экану, дейишингиз мумкин. Ҳа, биз ҳам аввал шундай деб ўйлагандик. Чунки ўзаро шартномага кўра номи узундан узоқ ташкилот номидан октябрь ойида ҳам 100 тонна пиёз жўнатилган экан.

Аслида, бу сафар ҳам иш хамирдан қил суғургандай ўтаётганди. Лекин кутилмаганда божхона қўмитаси ходимлари пайдо бўлишди-ю, ишнинг белига тепишди. Қайсарлик қилиб, тайёр турган вагонларни текширамиз, деб туриб олишди. Ли акамизнинг шоввозлари ҳам аввалига бироз қайсарлик қилиб кўришди. Илож қолмагач, вагонларни очишга мажбур бўлишди.

Кўпни кўрган божхоначилар «Ўзплодоовощвинпром» концернидан берилган рухсатномада фақат 240 тонна пиёз қайд этилганидан яхши хабардор эдилар. Лекин 9960 кило лимон, 3421 кило анор, 2761 кило олма, 2000 кило сабзи, 80 кило колбаса, 5148 кило қора чой ва ниҳоят бор-йўғи 74 минг 290 кило пиёзни кўриб ҳайратдан ёқа ушлаб қолишди. Қаранг, давлат баҳосида улар бор-йўғи 3 миллион 330 минг 122 сўм туraркан, холос. А. Лининг гапига қараганда «шунга ҳам оворагарчиликми», деб уларни ташкилот омборхонасининг кирим ва чиқим ҳужжатларида расмийлаштирмай қўя қолишган экан.

Тўғри, осмон узилиб ерга тушгани йўқ: маҳсулотлар Сирдарё шаҳри ва райони аҳолисига сотиш учун савдо ташкилотларига ўтказилди. Фақат номи узундан узоқ ташкилот бошлиғи Ли акамизга қийин бўлди. Вазирлар маҳкамаси белгилаган тартибни бузгани учун унга роса 1000 (минг) сўм жарима солишди. «Бечорага жабр бўлибди-да», дейсизми? Ҳе, йўқ. Ўзи қоидаси шунақа. Эшитишимизга қараганда, номи узундан-узоқ ташкилот билан боғлиқ ишни тергов идоралари ҳам ўрганаётган эмиш. Одамлар, яна тўрт-беш бечорага жарима солишмасин-да, деб хавотирланиб туришибди.

Яна ким билади, дейсиз...

Темур АБДУРАҲМОНОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

«КЎКСАРОЙ» ДАРОМАД БЕРАДИ

САМАРҚАНД қадимий обидалари азалдан дунё саёҳатсеварлари эътиборини тортиб келади. Бу тарихий шаҳар ҳар йили ўн минглаб меҳмонларни қабул қилади.

1993 йилнинг биринчи чорагида шаҳарда яна бир меҳмонхона — «Кўксарой» ишга туширилади. Энг замонавий талабларга тўла мос келадиган бу иншоотни Ҳиндистоннинг «Ларсен энд туброрo» лимитед» фирмаси қурмоқда. Меҳмонхона 500 ўринли. Бу ерда асосан чет эллик саёҳатчилар ва ишбилармонлар яшайди. Чунки тўловлар валюта ҳисобида амалга оширилади. Қисқаси, учта савдо саройи, чойхона, сауна ва катта бассейнга эга бу меҳмонхона бир йилда шаҳар хазинасига 4—5 миллион доллар даромад келтириши мўлжалланмоқда.

М. МУҚИМОВ.

• *Мустақиллик сўқмоқлари*

БУЮК БУРИЛИШ НУҚТАСИ

Мустақил Ўзбекистонимизнинг илк Қомуси — Республика Конституцияси, мана бир неча ҳафтадирки, амал қила бошлади. Истиқлолнинг дастлабки кунлариданоқ Ўзбекистон эркин демократик жамиятни барпо этиш йўлидан боради, деб бутун жаҳон ҳамжамияти олдида баралла айтилган сўзлар ҳаётда ўз ифодасини топмоқда.

Жаҳондаги турли мамлакатлар нуфузли ҳуқуқшунос олимлари, мутахассисларининг фикрича, бизнинг Конституциямиз ҳам жаҳон андозалари даражасида тайёрланган. Республика Президенти Ислом Абдуғаниевич Каримов бошчилигидаги Конституция комиссияси ва унинг атрофига жипслашган етакчи ҳуқуқшунос олим ва амалиётчиларнинг бир йилдан кўпроқ вақт давомидаги саъй-ҳаракатлари, умумхалқ муҳокамаси давомида билдирилган фикр-мулоҳазалар, турли илмий-амалий конференция, симпозиум ва бошқа тадбирларда ишлаб чиқилган конкрет таклифлар устидаги жиддий изланишлар ўз натижасини берди. Шубҳасиз, Олий Кенгаш қабул қилган Республика қомуси қурилаётган демократик жамиятимизнинг қонуний асосларини яратиб берди.

Конституциянинг энг муҳим аҳамияти шундан иборатки, унинг моддалари инсон ҳақ-ҳуқуқларини улуғлаш, уни ижтимоий, ахлоқий-маънавий ва сиёсий муҳофаза этишга қаратилган. «Ўзбекистон Республикасида демократия, — дейилади жумладан 13-моддада, — умуминсоний принципларга асосланади, уларга кўра инсон, унинг ҳаёти, эркинлиги, шаъни, қадр-қиммати ва бошқа дахлсиз ҳуқуқлари олий қадрият ҳисобланади.

Демократик ҳуқуқ ва эркинликлар Конституция ва қонунлар билан ҳимоя қилинади».

Худди шу қоидадан келиб чиққан ҳолда «Давлат ўз фаолиятини инсон ва жамият фаровонлигини кўзлаб, ижтимоий адолат ва қонунийлик принциплари асосида амалга оширади» (14-модда). Шундай қилиб, халқимиз асрлар давомида эзгу орзуларига эришди, яъни жамиятимиз ҳар бир аъзосининг сиёсий, ижтимоий ва иқтисодий ҳуқуқлари, шахсий эркинликлари кафолатланган ҳуқуқий-демократик давлат асосига эга бўлдилар. Сўзсиз, ушбу ҳуқуқ ва эркинликлар Республика Конституцияси ҳамда унинг асосида қабул қилинган қонунлар орқали ва уларга қатъий риоя этиш билан амалга оширилади.

Зеро, қадимги юнон файласуфи Гераклит айтганидек, халқ қонунни ўз таянчи, ўзини муҳофаза қилувчи девор сифатида муҳофаза қилмоғи зарур. Модомики, биз жамиятда ҳамманинг тенг ҳуқуқли бўлишини истар эканмиз, ҳаммамиз қонунга баравар итоат этишимиз зарур. Ана шундай ҳаёт тарзини шакллантириш осон эмас. Ўтмишимизнинг фожеавий сарқитларидан бири, албатта, қонунларни ҳурмат қилмаслигимиз, балки улардан кўпинча бехабарлигимиз ҳамдир. Биз бора-бора уларга лоқайд қарайдиган бўлиб қолгандик.

Оддий фуқародан тортиб, ҳокимият пиллапояларининг турли поғоналарини эгаллаб турган амалдорларгача ҳамманинг қонунларга баравар риоя этиши уларни ижтимоий адолатсизликлардан, зўравонлик, таҳқирлардан ҳимоя қилади.

Тараққий этган демократик давлатлар фуқаролари тажрибасига суяниб, бир муҳим қонуниятни таъкидлаш ўринли, деб ўйлайман. Мамлакат Конституцияси ва унинг асосида қабул этилган қонунлар асосида яшаш одамларни ўз тақдири учун ҳар қандай қўрқув ва хавотирликлардан халос этади, ўз имкониятлари, иқтидори ва куч-қувватларига ишонч ҳиссини мустаҳкамлайди.

Республика Конституциясининг қабул этилиши Ўзбекистон тарихининг энг ёрқин саҳифаларидан бири бўлиб, буюк истиқлолимизнинг бош мақсадига эришиш йўлида муҳим тарихий нуқта бўлди. Демократик ҳуқуқий жамиятни барпо этиш йўли муқаррар бўлиб қолди. Эндиликда бош Қомус белгилаб берган муҳим қоидалар асосида жамиятимиздаги сиёсий, ижтимоий-иқтисодий муносабатлар ҳуқуқий нормаларини ҳар бир соҳада аниқ белгилаб берувчи анчагина қонунлар қабул қилиниши, олдингилари қайта кўриб чиқилиши керак. Олий Кенгашнинг сўнгги сессиясида таъкидланишича, ҳозир доимий қўмиталар элликдан ортиқ қонунлар устида иш олиб бормоқдалар.

Конституцион ҳақ-ҳуқуқлар ва бурчларимизга, Олий Кенгаш қабул қилган ва келгусида қабул этиладиган қонунларга ҳурмат туйғуларини шакллантириш, фуқароларнинг уларга сўзсиз риоя этишларига эришиш осонликча кечмаслиги аниқ. Бироқ бу — амалга оширилиши мумкин ва лозим бўлган вазифа. Чунки бундан давлат ҳам, халқимиз ҳам, ҳар бир фуқаро ҳам баравар манфаатдордирлар. Бунда, энг аввало, юқоридан пастгача барча ҳокимият органлари зиммасига катта масъулият тушади. Уларнинг ташаббускорлиги, оқилона фаолияти, масалага масъулият билан қарай билиш қобилиятлари кўзланган мақсадга эришишда муҳим аҳамият касб этади. Ҳар бир фуқаро улар фаолиятида, шунингдек ҳуқуқий-маъмурий идоралар фаолиятида қонунлар устиворлигига қатъий риоя этилаётганлигига аниқ ишонч ҳосил қилиши керак.

Айни пайтда аҳоли ўртасида ҳуқуқий тарбияни йўлга қўйишнинг мукаммал тизимини вужудга келтириш, унинг доимий изчил ишлашини таъминлаш энг муҳим тадбир бўлиб қолиши зарур. Ҳаётимизнинг барча соҳаларида жаҳон андозалари ва илғор тажрибасига асосланган қонун-тартиботларга қатъий амал қилиш кўникмаларини шакллантириш боғча-яслилардан, умумтаълим мактабларидан бошланиши даркор. Ҳуқуқ тартибот дарсликлари, оммабоп рисолалар, адабиётлар аҳоли турли табақалари эҳтиёжларига мувофиқ равишда нашр этилиши ва мунтазам етказиб турилиши жуда муҳим.

Республика аҳолисини ҳуқуқий тарбиялашда оммавий ахборот воситаларининг ҳам аҳамияти катта. Аҳолининг ёш хусусиятлари, касб-машғулотлари, интилишларини ҳисобга олган ҳолда ташкил этиладиган телевизион ва радио дастурларида, республикамизнинг етакчи газета ва журналлари саҳифаларида у ёки бу қонунларнинг амал қилиши хусусида бевосита баҳс-мунозаралари уюштириш, уларда шу қонун ва тартиботларнинг амал қилиш шартларини тушунтириш нақадар муҳим аҳамият касб этади.

Бош Қомусимиз амал қилинишига эришишнинг барча имконият ва шарт-шароитларини яратиш ҳар биримиз ва ҳаммамизнинг муқаддас бурчимиздир.

Саидакром САИДВАЛИЕВ,
Ўзбекистон Журналистлари уюшмаси аъзоси.

Ўзбекистон мустақиллигини мустаҳкамлаш туйғуси бугунги кунда чегара хизматининг янада фаолроқ, ҳушёрроқ бўлишини талаб этади. Маълумки, Сурхондарё вилояти бир қанча мамлакатлар билан чегарадош ҳисобланади. Ушбу чегараларнинг барқарорлигини ошириш мақсадида, айни пайтда вилоятнинг Афғонистон билан чегарадош қисмида бешта, Тожикистон ва Туркманистон қисмида саккизта божхона постлари ташкил қилинган. Эндиликда давлат қонунлари бузилишининг олдини олишда ҳамда, чегара орқали мамлакатимизга гиёванд моддалар олиб ўтилмаслиги учун бу постлар янада кенг кўламли иш олиб боришмоқда.

СУРАТЛАРДА: божхона инспектори юк контейнерини кўздан кечирмоқда.

И. ХЎЖАЕВ олган сурат.

(ЎзА).

РЕСПУБЛИКА ШАҲАР ВА ҚИШЛОҚЛАРИДА

«ХАЛҚ СЎЗИ» МУХБИРЛАРИ ВА МУШТАРИЙЛАР ХАБАРЛАРИДАН

БАЙРАМНИНГ БЎЛГАНИ ЯХШИ

НАВОИЙ. Байрам арафасида «Халқлар дўстлиги» майдонида савдо ярмаркаси ташкил этилди.

ЎША куни савдо омборларидаги энг ноёб моллар ҳам сотувга чиқарилди. Озиқ-овқат маҳсулотлари билан савдо қилувчи дўконлар кеч оқшомгача ишлади. Хонандалар ҳам бир чеккада хониш қилиб туришди. Байрам байрам-да. Бу ёғи энди Рождество байрами. Байрамнинг бўлгани яхши-да.

МАДРИД КЛУБИ КАТТА БАҲО БЕРДИ

НАВОИЙ. Дунёнинг олтин қазиб олувчи 120 дан зиёд давлати аъзо бўлган халқаро Мадрид клуби Навоий кон-металлургия комбинати маҳсулотига энг юқори баҳо берди.

ЎТГАН йили ҳам бу комбинат олтини жаҳон бозорини ҳайратга солган эди. Муҳими шундаки, комбинат маҳсулотида «Ўзбекистон» деган ёзув бор. Қозон бўлак бўлгач, кимнинг ким эканлиги билиниб қолар экан. Машойихлар билиб айтишган: «олтин оз бўлади, кумуш соз бўлади»

М. МАРДИЕВ.

ФУТБОЛ ЎЙНАБ ПУЛ ТОПИШАДИ

АМУДАРЁ. Районда футбол мусобақалари оммавийлашиб кетган.

БУ йилги район биринчилигида «Қорақалпоғистон» тижорат-ишлаб чиқариш уюшмасининг «Кооператор» жамоаси ҳам иштирок этган эди. Буни қарангки, «Кооператор»чиларнинг илк қадами омадли келди. 8 команда орасида учинчи ўринни олишди. Бундан ғоят хурсанд бўлган уюшма раҳбари энг яхши ўйинчилардан — ҳимоячи Икром Янгибоевга рангли телевизор, ярим ҳимоячи Ботир Раҳимовга газ плитасини текин инъом этди.

БАХШИМАН, ДЕГАНЛАР ЯЙРАБ ҚОЛИШДИ

ЎЗБЕКИСТОН ва Қорақалпоғистон халқ артисти. Бердақ номидаги мукофот соҳиби, атоқли бахши, бастакор Жапақ Шомуродов таваллудига 100 йил тўлди.

ШУ муносабат билан яқинда бахшининг ватани — Амударё районидаги Бердақ номли давлат хўжалигида Қорақалпоғистон, Хоразм ва Туркманистон бахши-жировларининг минтақавий фестивали бўлиб ўтди.

Катта халқ сайли маданият байрамига айланиб кетган фестивалда Қорақалпоғистон, Хоразм ва Туркманистонда, шунингдек қўшни вилоятларда истиқомат қилувчи бахши санъаткорлар қатнашиб ўз маҳоратларини намойиш этишди.

ОРОЛБЎЙИ АҲОЛИСИГА ТОЗА СУВ

ТАХТАКЎПИР. Турмуш тарзи оғирлашиб бораётган Орол бўйи аҳолисига Германия Қизил хоч жамияти катта ёрдам кўрсатди.

УЛАРНИНГ кўмаги билан район марказида соатига юз кубометр сув тозалаб берадиган иншоот қурилиши бошланди. Бунинг учун немис биродарларимиз тўрт ярим миллион марка ажратдилар. Бу қурилиш тўғрисидаги битим Германия Қизил хоч ва Қорақалпоғистон Қизил ярим ой жамиятлари ўртасида ўтган йили имзоланган эди. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси яқинда қурилишни тезлаштириш ва унга ҳар томонлама ёрдам бериш тўғрисида қарор қабул қилди. Зарур асбоб-ускуналар Германиянинг «Рас-Прейсаг» фирмасидан келтирилади.

М. АҲМЕДОВ.

НЕМИСЛАР ОЛТИНКЎЛДА СОЧИҚ ЧИҚАРИШАДИ

ОЛТИНКЎЛ. Бу йил Андижонда пахмоқ сочиқлар сероб бўлса, ажабмас.

ГЕРМАНИЯНИНГ «Коммекс» фирмаси Олтинкўл халқ истеъмоли буюмлари ишлаб чиқариш бирлашмаси билан ҳамкорликда шундай ишга қўл уришмоқчи. Янги корхона «Масуд текс» деб аталди. Шуниси муҳимки, хорижлик ишбилармонлар капитал маблағ сарф этиш билан биргаликда, корхонага юқори унумли тўқимачилик дастгоҳлари олиб келиб ўрнатадилар. Йилига 200 тонна калава ип ҳамда пахмоқ газлама ишлаб чиқарадиган фабрика қурадилар. Фақат бугина эмас, «Коммекс» тўқимачилик саноати учун замонавий жиҳозларни, хизмат кўрсатиш техникаларини сотишни йўлга қўяди. Немис ишбилармонлари фабрика атрофида ишчилар учун турар-жой биноларини тиклаш, дам олиш зоналарини барпо этишни ният қилишмоқда. Қани энди бошқа ишбилармонлар ҳам улардан ўрганса.

АТЛАС ЎРНИГА КАЛАВА

ШАҲРИХОН. Атлас тўқиш фабрикасининг мавжуд дастгоҳ-ускуналари райондаги учта жамоа хўжалигидаги бўшаб қолган биноларга кўчирилди.

ҚИШЛОҚҚА саноат кириб борса ҳар томонлама фойдали-да. Бинолар қайта жиҳозлана бошланди. Бу ерда йилига 350 тонна пиллани қайта ишлаб, 110 тонна ип ишлаб чиқарадиган фабрика қурилаётир.

Ф. ШОДМОНАЛИЕВ.

КОСОНСОЙДА НЕМИС ЖЎЖАЛАРИ

КОСОНСОЙ. Германиянинг Ломмон шаҳридан Бройлер паррандачилик фабрикасига парҳез гўшти берувчи тез семирадиган 80 минг дона жўжа келтирилди.

ОЛМОН жўжалари немис мутахассислари йўл-йўриқлари асосида боқилаяпти. Келаси йили 60 минг товуқдан олинадиган 8,5 миллион дона тухумнинг бир қисми инкубаторга қўйилади. Қолгани аҳолига сотилади. Йил охиригача 250 тонна парҳез гўшти етиштирилади, соф фойда 60 миллион сўмга етиши кутилмоқда. Июль-август ойларида жўжа очиришнинг иккинчи навбати бошланади. Фабрика аҳли хўжаликда етиштирилган пахта толасини Венгрияга юбориб, парранда емига алмашмоқда.

Р. ИРИСОВ.

ОЛИСДАН КЕЛГАН СОВҒА

ҚАРШИ. Шаҳар аҳолиси Донецкдан туҳфа олди.

УКРАИНАЛИКЛАР 200 тоннадан ортиқ турли шоколад, конфет ва бошқа ширинликлар юборишибди. Ширинликлар болалар муассасаларига, шифохоналарга тарқатилди. Қолгани давлат дўконларига сотувга чиқарилди.

П. ГАДОЕВ.

ТЕГИРМОНЧИ МУАЛЛИМ

ҒАЛЛАОРОЛ. 35 йил ёшларга оқ-қорани танитган муаллим Бердиёр Исоқов Қоризқудуқ қишлоғида электр қуввати билан ишлайдиган тегирмонни яқинда ишга туширган эди.

ҲОЗИР бу ерда ҳар куни икки тоннага қадар ун тортилмоқда. Тегирмон уни яхшимикан ёки муаллимнинг қўли енгил келдими, ишқилиб, тегирмондан одамлар қадами узилмай қолди.

Р. ЮСУПОВ.

ҚАШҚАДАРЁ ЯНГИЛИКЛАРИ

Янги йил арафасида Қарши шаҳрида «Навқат» дўкони ишга тушди. Мўъжазгина бу дўконда атир-упа, тижорат, саноат моллари бўлимлари бор. Шаҳарда шу йилнинг ўзида 10 га яқин дўкон ва дўконча очилди. Нарсалари қиммат бўлсада, дўконлар кўпаяверсинчи, бу ёғи бир гап бўлар.

* * *

Вилоят ҳокимлигининг ташаббуси билан қўшимча иш ўринларини ташкил этиш мақсадида хориждан олинган 2500 та тикув машинаси ташкилот ва корхоналарга тарқатилган эди. Бироқ бу машиналарнинг кўпи «шапкаси» билан пуллаб юборилгани аниқланди. Вилоят прокурори ҳозир бу «тадбиркор»ларнинг иши билан шуғулланяпти.

* * *

Ўзбекистон Республикаси божхона қўмитаси Қашқадарё бўлими ходимлари тугаган йилнинг ўн бир ойи мобайнида четга олиб кетилаётган 400 миллион сўмликдан кўпроқ молни ушлаб қолдилар. Унинг маълум қисми савдо тармоқлари орқали аҳолига сотилди. Айбдор кишилар устидан жиноий иш қўзғатилди. Аниқланишича, уларнинг 29 нафари мансабдор шахслар экан.

* * *

Қарши шаҳридаги айрим алоқа бўлимлари йиллик нафақалар, почта орқали маошларни майда пул тақчиллиги сабабли эгаларига вақтида етказиб беролмаётир. Беш минг сўмлик кўпайиб кетгани натижасида, у ойдан бу ойга нафақа ва маош билан кун ўтказаётган фуқаролар ҳафталаб пул олишолмаяпти. Қаёққа қараманг, беш минг сўмлик! Эски нарса кўпайса, қадри пасаяди, деган шу бўлса керак-да!

А. ТАЙПАТОВ,
ЎзА мухбири.

• *Истиқлол тарихидан*

ФИКРИНГ ЎЗГАРДИМИ, ЎЗИНГДАН КЎР

«Халқ душмани»нинг болалари. Улар билан гаплашиш оғир. Энди унут бўлаёзган даҳшатли ўтмишни эсга солиб, юракдаги жароҳатини тирнаб қўйишдан чўчийсан.

Комил аканинг ҳовлисига яқинлашганимда гапни нимадан бошлашни билмасдим. Йўқ, гаплашдик, гаплашганда ҳам анча узоқ. Акалари ҳам кўп воқеаларни сўзлаб берди...

...Телефон қулоғини тутганча тош қотган бола ва ранги бўзариб, оёқ-қўллари бўшашганча юрак чангаллаётган она узоқ вақтгача кўз ўнгимдан кетмасди. Отаси туни билан уйга келмаганлиги ва ҳатто сим қоқиб, хабар бермаганлигидан хавотир олган Комил ҳозиргина дадасининг ишхонасига қўнғироқ қилганда, ҳар доим майин-майин сўзлагувчи котиба: «Отанг йўқ, энди бу ерда бўлмайдиям!» деб ўшқирганди.

У ёғи... Ортиқча тафсилотга тўхташнинг ҳожати ҳам йўқ. 37-йиллар қурбонларининг хонадонида бўлганидек, уйининг тит-питини чиқариш, «душманлик» далилларини излаш, нима воқеа юз берганлигини англаёлмай титраб-қақшаётган уй бекасини олиб кетиш...

Комилжон онасининг «Хайр, болаларим! Сенларни худога топширдим! Бошларинг тошдан бўлсин!», дея кўз ёшларини тиёлмай чиқиб кетаётгандагина котиба қиз сўзларининг даҳшатини англаб етди. У ўзидан икки ёшгина катта — 15 га эндигина қадам қўйган опаси Тожинисо билан сочилиб ётган буюмларни, қоғозларни йиғлай-йиғлай йиғиштираркан, муаллимлари ҳар куни такрорлайдиган гап — шўро ҳукуматининг одиллиги ҳақида ўйларди. Эртасига опаси икковини ҳам олиб кетишди. Комилжон Қўйликдаги мингдан ортиқ бола қамалган жойга элтишганда ҳам муаллимининг гапларига ишонарди. Хадемай, опа-укани шаҳарнинг бошқа томонидаги «тақсимлагич» деб аталган ерга жўнатишди. У ерда қариндошларга хабар беришни ва бу ердан олиб кетишлари зарурлигини, бўлмаса, бир ҳафтадан сўнг узоқ-узоқларга жўнатиб юборишларини айтишди.

Комил нима қиларини билмасди. Тошкентда кимлариям бор? Қариндош-уруғлари шаҳардан 200 чақирим наридаги Исписор деган ерда бўлсалар. Отасини, онасини, отасининг ўртоқларини қамашган бўлса. Тўхта, тоғаси-чи? Шунча йил уйларида яшади, дадаси ўқитди, энди анови суд-прокурор бўладиган институтда ўқийди... Унга қандай хабар беришади? Опа-ука ўйлаб, ўйларига етмай туришганида Ўзбекистон фирқаси раҳбарларидан бирининг онаси неварасига келиб қолди. Опа-ука уни танишарди. Тоғаларига хат ёзиб, кампирдан унга етказишни илтимос қилишди. Эртасига яна келган кампир хўрсина-хўрсина сўзлади: «Болаларим, тоғаларингни қидириб, Шайхантоҳурга бордим. У одам эмасакан. Хатларингни ўқиб кўриб, мен уларни танимайман, танишни ҳам истамайман», деди. Кампир кўз ёшларини яшириш учун ортга ўгирилди...

— Опа, бизни қаёққа жўнатишаркан?

— Билмасам, роса узоққа дейишади-ку.

— Дадам, ойим турмадан чиқишса, бизни излаб сарсон бўлишадими?..

— Комилжон, ухлагин, эртага бир гап бўлар. Ҳали жўнатишларига беш кун бор-ку... Балки, акам излаб келар...

— Йўқ, келмасин, униям қамаб қўйишади. Келмасин...

Уларнинг акалари — Ҳомид тўқимачилик техникумида ўқир ва ётоқхонада яшарди. Ўз ҳамюрти бўлган тенгдоши «Тўппончаси бор, отасини қамаганлардан ўч олмоқчи», дея тегишли жойларга бориб чиққач, Ҳомидни ҳам қамашди. Чиндан ҳам у отасига инқилобий жасоратлари учун берилган, номи битилган қуролларни авайлаб сақларди. Лекин отаси қамалгач, кўпни кўрган кишиларнинг маслаҳати билан қуролларни махсус маҳкамаларга элтганди. У қуролларни топширганлиги ҳақидаги қоғозни кўрсатганда ҳатто қиё боқишмади. Қурол бир баҳона эди, холос. Барибир бирон важ ўйлаб топишарди. Чунки у ўн тўққиз ёшли, оқ-қорани ажрата оларди.

Иттифоқо, она-бола ёнма-ён турмаларга тушишади. Сора опа аёллар, Ҳомид эркаклар турмасида эди...

Ҳали бу гаплардан Тожинисо ва Комилнинг хабари йўқ эди. Фақат улар оналарининг «Ишқилиб, акаларинг тинч бўлсин-да», деганини эсдан чиқаришмасди...

Эртасига Тожинисо қатиқчи холалари ҳақида эслаб қолди. Уйларига сут-қатиқ олиб келадиган, укасини яхши кўрадиган хола кўзига нажот фариштаси бўлиб кўринди. Лекин у Қорасувда туради, қандай хабар берса бўлади-я? Шукурки, ит эгасини танимайдиган алғов-далғов даврларда ҳам ҳали инсонийлигини йўқотмаган, дунёда меҳр-муҳаббат, раҳм-шафқат деган устивор туйғулар борлигини кўрсатиб турадиган кишилар ҳам йўқ эмас эди...

...Опа-ука қатиқчи холалариникида саккиз ой яшашди. Хола, ўғли Хўжақул билан чин тоғаси «халқ душмани»га «дум» бўлишдан қўрқиб юз ўгирган беш бегона кўнгли ўксик болалар атрофида парвона бўлишди. Хўжанддан Комилнинг катта тоғаси Абдуғани келиб, жиянларини олиб кетаётганда, хола ўксиб-ўксиб йиғлаганча хайрлашди. Худони унутмаган оддий аёлнинг кўксидан бир нима узилди гўё...

Ота юртларидаги уйлари бузилиб, ўрнига пахта экилганди. Уч ойдан сўнг бир йил турмада ётиб озиб-тўзиб кетган онажонлари қайтиб келди. Лекин оталаридан дарак бўлмади...

37-йил қурбонлари ҳақида кўп ёзилди. «Халқ душмани»нинг болаларига бўлган муносабат ҳақида ёзиш ҳам энди янгилик эмас. Гарчи бир неча ой уй-жойсиз, дарахтлар остида кун кечиришган бўлса-да, бировнинг ошкора ҳақоратига, камситишига, бировнинг кинояли нигоҳига тез-тез дуч келишса-да, опа-ука оталарининг «халқ душмани» эмас, аксинча ўз халқининг чин дўсти эканлигини яхши билишарди. Ҳар қадамда камситилса-да, Комил мағрур ўсди. Бегоналар етказган жароҳат тез битиб кетади, лекин ўз жигарингдан чиққан гапларга чидаш қийин. Комил чидади. Абдураззоқ тоғаси синглиси ва жиянларига уй қуриб беришга бош бўлганда, Комилни ишга жойлаштирганда, институтни битириб келиб, судьялик қилаётган кичик тоғаси ҳамон юз бурганча юрарди. «Сендек жиян менда йўқ, мендек тоға сенда. Онангга айтиб қўй, уйга бораверма-син. «Халқ душмани»нинг хотини келибди», деган гапларга тоқатим йўқ!» Судья тоға сўзламасди — оғзидан олов сочиб, ўспириннинг кўксини ёндирарди...

Тақдирнинг қизиқ-қизиқ ўйинлари бор. Йиллар ўтиб, кичик тоғанинг ишлари ортга кетди. Аксинча, жияннинг ишлари олға босди. У молияда ишлаб юрган кезлари тақдир яна тоғаси билан учраштирди. Тоға қисиниб-қимтиниб пул сўради. Комил индамай идора темир сандиғини очди-да, бир даста пул олиб, тоғага узатди. Кўзлари чақнаган тоғанинг тили базўр айланди: «Бу... жуда кўп-ку...» у пулга қўл чўзаётганда жиян ўзини тута олмади: «Қорнингизни ёрса, дунёдаги бор қонун юмалаб тушади. Лекин бу пуллар кимники, деб сўрасангиз-чи. Халқнинг пулларини индамай жиғилдонингизга тиқмоқчимисиз?!»

Тоға-жиян узоқ вақт юз кўришишмади. Ўлими олдидан тоға Комилга одам юборибди, албатта келсин, мен ундан розилик сўрамоқчиман, дебди. Комил борди...

Ой кетидан ой, йил кетидан йил ўтиб, Ҳомид акалари ҳам қамоқдан қайтди. У ўша машъум 37-йилда терговчи ўрис хотиннинг «Уйларингга кимлар келарди? Файзулла Хўжаев, Акмал Икромов, Зелькина келармиди?» дея устма-уст сўраганлиги-ю, Ҳомид ҳеч қандай йиғин бўлмаслигини айтганда-да, қўлидаги резина таёқ билан аямай урганлигини, жазо муддатини Соликамскда ўтагани, ўн йил дарахт кесганини айтиб берди. 1500 кишидан фақат икки киши қайтиб келишганини айтаётганда томоғига бир нарса тиқилди.

1958 йилда репрессия қурбонлари қатори ота ҳам оқланди. Комилнинг ўз отаси ҳақида маълумот олиш учун югурмаган ери қолмади. ТуркВОда ҳужжатларга яқин йўлатишмади. Навоий кутубхонасидаги газеталарнинг айни отаси ҳақида ёзилган ерлари юлиб олинганди... Отанинг қаерда, қачон ўлдирилганлиги фарзандлар учун номаълум қолаверди... Номаълум!

Инсон ҳамма нарсага чидаркан. Эри оқлангач, шахсий нафақа тайинланган Сора опа узоқ умр кечирди — 85 ёшда вафот этди. Отаси не умидлар билан ўқитган Ҳомид оддий ишчиликдан нон топди. Ҳозир нафақада, тўққиз фарзанди бор. Комил узоқ йиллар молия-тафтиш ишларида ҳалол хизмат қилди. Тўрт нафар ўғил-қизи бор. Афсуски, ёлғиз қиз Тожинисонинг умри қисқа экан. У улғайгач, Тошкентга турмушга узатишди. Раҳматли 1945 йили вафот этди.

Энди кимнинг болалари ҳақида ҳикоя қилганим ҳақида айтсам бўлар. У — Ўзбекистон Халқ Комиссарлари Кенгаши раисининг ўринбосари Жўра Тўрабековдир. У камбағал деҳқоннинг ўғли бўлиб, темирйўлда ишлаб юрган кезлари инқилобчилар сафига қўшилганди. Ҳомид аканинг эътироф этишича, Жўра Тўрабеков ўттизинчи йиллардаги ҳақсизликларни кўриб бошқача фикрлай бошлаган...

Ўринбой УСМОН,
«Халқ сўзи» мухбири.

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН ЯНГИЛИКЛАРИ

МАҚСАДИ МУШТАРАК УЧ ЎЛКА

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН Республикаси Туркманистоннинг Тошҳовуз вилояти ва Хоразм вилояти раҳбарлари хайрли ишга қўл урдилар.

УЧ ўлка халқларининг дўстона алоқаларини, маданияти, маорифи, адабиёти ва бадиий ҳунармандчилигини янада ривожлантириш тадбирлари мажмуига имзо чекдилар. Ҳамкорликдан асосий мақсад халқлар ўртасидаги дўстлик ва аҳилликни мустаҳкамлаш, ўзбек, туркман, қорақалпоқ, шунингдек, Амударё этакларида яшовчи бошқа халқларнинг тинчлигини, ҳамжиҳатлигини таъминлашдан иборатдир.

Тадбирларда уччала томон иштирокида маданият ва бадиий ҳунармандчилик кунларини ўтказиб туриш, кадрлар тайёрлашда ҳамжиҳатлик ва бошқа масалалар режалаштирилган.

ДЎКОНДАГИДАН АРЗОН

МАҲКАМ бахши Ўтимов Бўстон шаҳрида дутор ясаш ва торли мусиқа асбобларини таъмирлаш устахонасини очди.

ТЎРТКЎЛ район маданият бўлими ва Қорақалпоғистон Маданият вазирлигининг халқ ижодиёти уйига қўйилган мусиқа асбоблари унинг дастлабки ижод маҳсули бўлди. Халқ бахшисининг сеҳрли қўлидан чиққан созлар чиройли ва бежирим эканлигидан ташқари, дўконлардагидан анча арзон. Уста ўз қаноти остига олган бир қанча шогирдлари қаторида ўз фарзандлари Шарофиддин, Ҳусниддин ва Шамсиддинлар ҳам бор.

ЎЗИНИ ЎЗИ БОҚАДИГАН МАКТАБ

АМУДАРЁ районидаги «Манъиб» ўрта мактаби Қорақалпоғистонда биринчи бўлиб ўзини ўзи бошқариш усулига ўтди.

МАКТАБДА деҳқончилик, боғдорчилик, чорвачилик, паррандачилик, балиқчилик, калалаpичилик, ҳунармандчилик кенг йўлга қўйилади. Эндиликда мактабнинг ўз ҳисобчиси ва давлат банкида ўз ҳисоби бор. Бу — ишлаб топилган пулни мактаб жамоаси мустақил ишлатиши мумкин, дегани. Мактабни «Қорақалпоғистон» тижорат-ишлаб чиқариш уюшмаси, район газлаштириш идораси, район сув хўжалиги механизациялашган кўчма колоннаси ва 312-автокорхона оталиққа олишган. Ўқитувчилар ва ўқувчилар жамоаси танлаган йўл келажаги порлоқ эканлигига оталиқ ташкилотлари ҳам, бошқалар ҳам катта ишонч билдирмоқдалар.

М. АҲМЕДОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ИЖАРАЧИЛАР

Изланганга имкон топилади, дейишади. Бу гапнинг чинлигини Қаршидаги 6-автокорхона аҳли яна бир карра исботлади.

«Ўзбекистон озиқ-овқат саноати нақлиёти» ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли мазкур жамоада 68 ҳайдовчи меҳнат қиларди. Иқтисодий бўҳрон оқибатида уларнинг ҳам иши юришмай қолди: гоҳ ёнилғи-мойлаш материаллари топилмайди, гоҳ мижозлар сўроқлаб келмайди. Нима қилиш керак?

— Ижара пудратида ишлаймиз! — деди корхона директори Баҳром Сафаров навбатдаги йиғилишда. — Бусиз аҳволни ўнглаш мушкул.

Янгича иш юритиш тез орада ўз самарасини кўрсатди. Корхона ҳам, ҳайдовчилар ҳам иқтисодий наф кўра бошладилар. Чунки ходимлар энди буюртмачиларни кутиб ўтирмасдан, уларни ўзлари қидиришга тушдилар. Натижада ҳар бир ҳайдовчи шартномага кўра, озиқ-овқат ташкилотлари ва аҳолига хизмат кўрсатиб, ойига 70—80 минг сўм ундириб келадиган бўлди. Бу маблағнинг 11—12 минг сўми эса иш ҳақига берилмоқда.

Ижара пудрати шарофати туфайли, шунингдек, диспетчерлик пункти, ёнилғи-мойлаш материаллари шохобчаси ва устахонада ҳам ишлар яхши йўлга қўйилди. Ўтган йил мобайнида бирорта транспорт ҳодисаси рўй бермади.

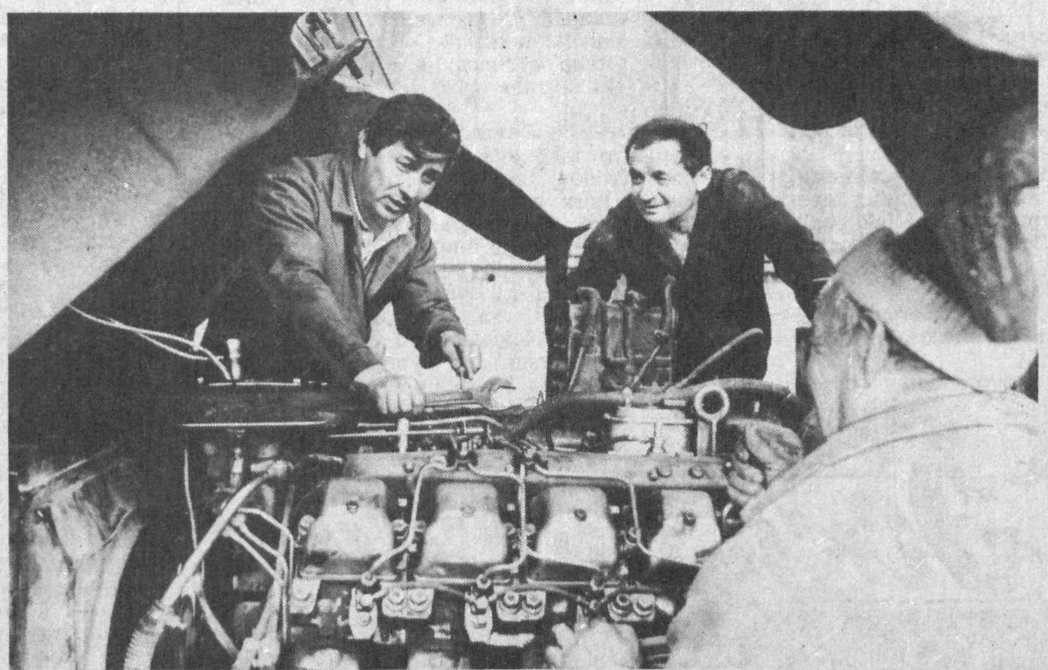

СУРАТЛАРДА: Сарой мудири Мухтор Муртазов (чапдан) ва ҳайдовчи Карим Аъзамов автомобилнинг жорий созловдан чиққан моторини синовдан ўтказмоқдалар. Ҳайдовчи Раҳмонқул Саидов.

Ш. ШАРОПОВ олган суратлар.
(ЎзА).

ТЎҚСОН УЧИНЧИ ЙИЛНИНГ ҲАМ БАРАКАСИНИ БЕРСИН!

АНГОР ТУМАНИ ҲОКИМИ АБДУМУРОД ЛАПАСОВ БИЛАН СУҲБАТ

— Таомилга кўра суҳбатни йил якунларидан бошлаб берсангиз...

— Баъзан радиода, телевизорда об-ҳаво қийинчиликлари ҳақидаги гапларни эшитиб қоламан. Биласизми, бу гапларнинг ҳаммаси баҳона, чидаёлмаслик. Биз пахта планини Сурхондарёда биринчилардан бўлиб тўлдирганмиз. Йиллик планни бир юз ўн уч фоизга бажардик. Ҳосилдорлик ўттиз тўрт центнерга етди. «Новшаҳар» деган хўжалигимизда йиллик план бир юз йигирма бир фоизга борди.

Бу кўрсаткичлар Ангор туманида об-ҳаво ҳар тарафлама қулай келганлигини мутлақо кўрсатмайди. Мен ҳалиги фикримни, одоб нуқтаи назаридан Ангор мисолида эмас, вилоятда биринчи бўлиб йиллик планни бажарган, якунлар бўйича биздан бир қадам орқада туриб қолган Жарқўрғон мисолида айтиб бераман. Тўқсон биринчи йили жарқўрғонликлар планни жуда қийналиб бажаришди. Чунки ҳоким энг ишлайдиган пайтда, турли баҳона билан чет элда юрди.

Билинг, ҳоким чалғиб кетса, бу ёқдаги ишлар қолиб кетади. Жарқўрғонда ҳам худди шундай бўлди: бир бало қилиб планни бажариш. Район ҳокими бу йил пахтадан хавотирда эди. Шунинг учун қаттиқ ишлади — пахтани ташлаб ҳеч ёққа кетмади. Натижада Сурхондарёда биринчи бўлиб планни бажарди. Ҳозир бу районда йиллик план бир юз ўн икки фоизга етди. Бўлмаса, Жарқўрғонда ҳам ёмғирлар ёғди, Жарқўрғонда ҳам икки-уч қайталаб чигит экилди. Бошқа районлардаги камчиликларнинг ҳаммаси Жарқўрғонда ҳам бўлди. Аммо улар бошқалардан яхшироқ, қаттиқроқ ишлашган эди. Шунинг учун ҳаммадан илгари планни бажарди, ҳаммадан кўпроқ ҳосил олди. Ҳосил кўп бўлган йили бундай районларда тўйлар ҳам тўкин-сочинлик билан ўтади.

Мен худди ана шу мулоҳазаларни Ангор мисолида ҳам айтишим мумкин эди. Олдинги йилларга қараганда бу йил машина терими кам бўлди. Бунинг аниқ сабаблари бор. Президентимиз Ислом Абдуғаниевичнинг ташаббуси билан пахта теримига тўланадиган ҳақларнинг кескин ошиши қўл теримини кўпайтириб юборди. Натижада теримчиларнинг даромади кескин ошди. Бундан ташқари масаланинг яна бошқа томони ҳам бор. Машина билан терганга қараганда қўл билан терилган пахтанинг сифати юқори бўлади. Қўл теримидан олинган толанинг харидориям кўп. Ана шунинг учун ҳам биз қўл теримига кўпроқ эътибор бердик. Умуман пахтачилик ҳозиргача бизнинг асосий даромад манбаимиз бўлиб турибди. Биз бир миллиард сўмдан ортиқ даромад олишни мўлжаллаяпмиз. Етти-саккиз минг тонна пахтанинг толасини эркин нархларда сотамиз. Пахтанинг харидори кўплигини ҳисобга олсак, унинг эркин нархи ҳозиргига қараганда бир неча баробарга ортиб кетиши ҳам мумкин. Бундан ташқари, биз ўз ихтиёримизда қолган толани ўзимиз истаган нархда ва энг қулай харидорларга сотамиз. Ана шу имкониятлар ундан келадиган даромад миқдорини ҳаддан ташқари ошириб юборади. Демак, даромад кўп бўлса, қишлоқларни газлаштириш, водопроводлаштириш кучаяди. Ахборотингиз учун айтайин, Ангорда газлаштириш жуда яхши — жами хонадонларнинг олтмиш фоизида табиий газ ёнмоқда.

— Катта ишларнинг ҳаммаси ғайрат кўрсатиш туфайли амалга оширилаётганлиги ўз-ўзидан тушунарли. Абдумурод ака, бошқа тармоқларнинг натижаси қандай бўлди?

— Халқ хўжалиги шундайки, бир соҳада ишларингиз юришиб кетса, қолган тармоқларда ишлар ўз-ўзидан юришиб кетаверади. Табиийки, муваффақият моддий ресурсларнинг миқдорига чамбарчас боғлиқ. Агар муайян хўжаликнинг хазинасида пули бўлса, унинг молли ҳам оч қолмайди. Чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ҳажми олдинги йилларга нисбатан ортди, сигирлар маҳсулдорлиги 50 килограммга кўпайди.

— Сиз аввал Ангор туман партия комитетининг биринчи котиби эдингиз. Сўнг халқ депутатлари Кенгашининг раиси бўлдингиз. Ҳозир эса ҳокимсиз. Бу ҳар учала вазифа ҳам Ангордаги энг баланд вазифалар эди. Айтингчи, сиз учун қайсиси яхши эди?

— Менимча, ҳокимлик. Чунки барча кучлар ва ваколатлар бир кишининг қўлига жамланган. Лекин ҳамма масалада ўринбосарларим билан маслаҳатлашаман. Биз бир-биримизни яхши англаймиз. Кўп йиллардан бери раҳбарлик вазифаларида ишлайман. Жуда кўп ҳужжатларни имзолаш лозим бўлади. Ҳар ким биринчи даражали вазифадорга тик бориб, унинг ишларига тузатишлар киритавермайди, тўғрироғи бунга журъати етмайди. Мен ҳатто райкомнинг биринчи котиби вазифасида ишлаганимда ҳам ҳар ойда район прокурорига барча ҳужжатларни кўрсатиб, маслаҳат олар, агар тузатишлар таклиф қилса, ҳисобга олар эдим. Ҳозир ҳам ана шу одатимни канда қилмаганман. Бу ҳокимнинг мавқеига заррача путур етказмайди. Қайтага унинг ишини пухталайди.

— Ҳокимларга имтиёзлар берилиши керак деб ҳисоблайсизми?

— Масалан, Ангордаги етмиш минг нафардан зиёд аҳолининг жавобгарлиги бир ҳокимнинг бўйнида бўлгандан сўнг, унинг қандайдир ваколатлари ҳам бўлиши керак-да! Масалан, ҳокимлар кўп юришли бўлади. Аммо ҳозирги самолёт кассаларида ҳокимлик гувоҳномасини кўрганларидан сўнг бор билетни ҳам беришмайди. Бунинг сабабини ўзингиз ҳам билиб турибсиз, Яқинда йўлим Тошкентга тушиб «Тошкент» меҳмонхонасига бориб, маъмурга гувоҳномамни кўрсатдим, бир кечага жой сўрадим. Тили ўзбекчага мутлақо келишмайдиган ўрис қиз ҳужжатимни ирғитиб юборди. Жой йўқ эмиш! Мен яна қайта илтимос қилдим. Яна ўша гап! Ҳатто юзингизга қайрилиб ҳам қарамайди. Сўнг меҳмонхона директорининг олдига бордим — ҳамма гапни айтдим, ҳужжатларни кўрсатдим. Жой бор экан, аммо мен ўша кеча ўша жойда ётмадим. Бу ерда бир районнинг ҳокими оддий фуқарочалик ҳуқуқидан ҳам фойдалана олмаса!

— Энди, Абдумурод ака, бундай кўнгилсизликлар турмушимизнинг оддий тафсилотларидан бирига айланиб қолди. Келинг, яхши гаплардан гаплашайлик.

— Кўряпсизми, тўғри гапни айтсанг, одам ҳатто мухбирларга ҳам ёқмайди.

Яхши гаплар шуки, йигирма олтинчи декабрь куни Ангор райони ташкил этилганлигининг қирқ йиллигини нишонладик. Бизнинг бахтимизга шу куни ҳаво ҳам очилиб кетди. Халқ байрам қилди. Бундан ҳам зўр гап: қирқ йиллик муносабати билан ҳурматли Президентимиз Ангор меҳнаткашларига табрикнома юбордилар. Биз бундан қувондик. Қирқ йиллик ҳақиқий байрам бўлди. Катта кураш бўлди, одамлар кўп йиллар гапириб юрадиган кўпкари бўлди. Тошкентдан тилга тушган санъаткорлар келди, Бойсуннинг «Шалола» ансамбли эса ҳаммасидан ҳам зўр концерт берди.

— Тўқсон иккинчи йил сизлар учун яхши келипти. Худо тўқсон учинчи йилнинг ҳам баракасини берсин.

— Айтганингиздай бўлсин.

Суҳбатдош:
Тожиддин РАЗЗОҚ,
«Халқ сўзи» мухбири.
Сурхондарё вилояти.

ОНА САЙЁРАМИЗ
ОМОН БЎЛСА БАС

КЕЛИНГ, ЧОЙХЎРЛИК ҚИЛАМИЗ

● Туркия Республикаси ҳамкорлик ва тараққиёт маҳкамасининг раиси Умут Ориқ эркин савдо минтақаларининг ташкил этилиши Қора денгиз ҳавзаси ва Кавказ мамлакатлари ўртасидаги муносабатларнинг ривожланишига замин яратади, деб айтди.

Улар, яъни эркин савдо минтақалари Марказий Осиёдаги туркий давлатларнинг ташқи дунё билан ишлаб чиқариш алоқалари ўрнатишига ёрдам беради. Бундай минтақалар барча туркий мамлакатларда барпо этилиши мақсадга мувофиқ бўлурди. Таниқли иқтисодчининг фикрича, дунёнинг етакчи минтақаларида жойлашган бу ўлкаларнинг саноат ва банк марказлари билан қуршаб олиниши ёш давлатларнинг бозор иқтисодиётига ўтишдаги тўсиқларни енгишга ёрдам беради.

Туркия Республикаси расмий рўзномаларининг хабар беришига қараганда. Трабзон бандаргоҳида Ўзбекистон учун ажратилган 11 минг тонна турк чойини юклаш ишлари янги йил арафасида бошланди ва дастлабки карвонлар йўлга чиқди.

ГЎШТ — ОРГАНИЗМ УЧУН ЗАРАРЛИ

● Якшанба куни Ҳиндистон Республикаси пойтахтида ўз ишини тугатган анжуман иштирокчилари Бирлашган Миллатлар Ташкилотига 1995 йилни этемаслар халқаро йили деб эълон қилиш хусусида мурожаат этдилар.

Жаҳон этемасларининг халқаро 30-конгресси делегатлари қабул қилган якуний резолюцияда овқатланишнинг бу услубини кенг тарғиб қилиш таклифи илгари сурилган. Ҳойнаҳой, уларнинг мурожаатида ҳам «этемаслар огоҳлантиради: гўшт организм учун зарарли» деган ёзув бордир.

ҚАРЗ ҚИЁМАТГА ҚОЛМАС

● Япония ҳукумати 1993 йилда Қирғизистон ва Қозоғистон Республикаларига қарз беришга қарор қилди.

Жаҳон банки воситачилигида иқтисодий ислоҳотлар доирасидаги молиявий мадад учун ҳар бир давлатга 100 миллион доллардан миллий пул бирлиги — иена берилади. Хайрли ишнинг баракаси бор дейдилар. Иншооллоҳ, қарз қиёмат қолиб кетмас.

ҚАРОВСИЗЛАРГА БОШПАНА БЕРИЛМОҚДА

● Кутилмаганда ёпирилган қаҳратон қаҳри аллақачон беш нафар бошпанасиз французнинг ёстиғини қуритди. Улардан бири — 46 ёшли эркак — Эн департаментининг Нанюта кентида ташландиқ уйнинг ғаллахонасида музлаб ўлган экан.

Маълумки, кейинги беш йил мобайнида Францияда қиш анча юмшоқ келган эди. Бироқ янги йил арафасида қорбобо нафақат совға-салом, қолаверса совуқ ҳаво билан кириб келди. Йўлда юриш қийинлашиши ва шамоллаб қолиш мумкинлиги сингари одатий ҳоллардан ташқари, музлаб ўлиб қолиш каби аянчли воқеалар мамлакат аҳолисининг эсига тушди.

Бутун мамлакат миқёсида қаровсизларга қўшимча бошпана беришга киришилди.

СИРЛИ ХАТ

● Собиқ совет раҳбари Никита Хрушчев айни «совуқ уруш» авж олган пайтда Британия Бош вазирги Гарольд Макмилланга махфий мактуб йўллаб, уни Америка билан алоқани узишга ва СССР билан ўзаро ҳужум қилмаслик тўғрисида битим тузишга даъват этган.

Ана шу ҳужжатнинг нусхасини қўлга киритишга муваффақ бўлган Лондонда чиқадиган «Обсервер» рўзномаси бу ҳақда хабар қилди. Макмиллан мазкур хатни ўта муҳим ва махфий деб ҳисоблаб, бу ҳақда ҳатто ўз маҳкамаси аъзоларига ҳам лом-мим демаган. Бироқ у Президенти Дуайт Эйзенхауэрга бу ҳужжатни Совет раҳбарларининг содда, шубҳали ва беадаб фикрлаш намунаси сифатида кўрсатган.

ОЛМОНИЯ ТОВОН ТЎЛАЙДИ

● Бир неча давлатлар ГФР ҳукуматидан миллатчи гуруҳларнинг ҳужумлари оқибатида ўзларининг Германиядаги дипломатик ваколатхоналарига етган зарар учун товон тўлашни талаб қилдилар.

Бонnда чиқадиган «Бильд» рўзномасининг таъкидлашича, бу зарарнинг баҳоси 5,6 миллион маркани ташкил этади. ГФР Ташқи ишлар вазирлигининг расмий вакили бу хабарни тасдиқлади ва Туркия, Югославия Иттифоқ республикаси, Эрон бундай талабнома юборганини маълум қилди.

• Кечиккан дил изҳори

УФҚДА ҚОЛГАН АРМОНЛАР

Академик Ҳабиб Абдуллаев армон билан дунёдан ўтди. У киши ўзи кашф этган ер ости табиий бойлигини ўзбек халқи манфаати йўлида хизмат қилади деб ўйлаганди. Лекин, афсуски, орзулари ҳаётлик чоғларида рўёбга чиқмади.

Асримизнинг 40—50-йилларида Ўзбекистонда жуда кўплаб конлар очилди. Булар жумласига вольфрам, уран, олтин каби қимматбаҳо қазилма бойликлари киради. Ўша пайтлари академик юқори лавозимидан фойдаланиб, мазкур табиий бойликларнинг бир қисмини ерлик халқ манфаатлари учун олиб қолишга кўп ҳаракат қилди. Аммо барча уринишлари зое кетди. Лаврентий Берия «Средмаш» дея аталган улкан ва юҳо ташкилотни тузиб улгурганди. Николай замонидан қолган темир йўллар Учқудуққача етиб келди. Уларнинг бир учи империя пойтахтидан бошланарди. Мана шу йўллардан шимолга халқимизнинг қанчадан-қанча бойликлари ташиб кетилди. «Ёпиғлиқ қозон ёпиғлигича қолиб кетди». Ҳабиб Абдуллаев эса чексиз армон билан дунёдан ўтди.

1991 йилги Москвадаги давлат тўнтариши арафасида Учқудуқда мармар кони топилди. Ҳовлиқма кимсалар бу кашфиёт учун мукофот илинжида Москвога телеграммалар жўнатишди. Ҳолбуки, уларнинг сийлов тиланишга заррача ҳақлари йўқ эди. Бундан эллик йил бурун Ҳабиб Абдуллаев Қизилқум ва Устюрт чўллари қаърида нималар яшириниб ётганини яхши билган. Лекин у юқоридаги кимсалардай халқимизнинг ризқини ўз манфаати йўлида қурбон қилмаган. Қачонлардир озодлик кунлари келишини сезган.

Ҳабиб Абдуллаев Мурунтов олтин конларини ўзлаштиргани учун Славский деган собиқ иттифоқ вазири уч марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони бўлган. Зарапетьян отлиғ кимсанинг ҳам олмаган мукофоти қолмаган. Заҳматкаш олимга эса бор-йўғи Ленин мукофоти берилган.

Донишмандлар келажакдан туриб бугунга назар ташлайдилар, дейишади. Ҳ. Абдуллаев умрининг сўнгги йилларида юртимизнинг озод бўлишига яқин вақт қолганини сезган бўлса, ажаб эмас. У киши юрган йўллардан кўп бора ўтилди. Бироқ ҳеч ким Абдуллаев бўлолмади. Бу улуғ инсоннинг 80 йиллиги нишонланаётган пайтларда Зарафшонда эдим. Янглишмасам, ўшанда қайсидир бир шахтанинг 40 йиллиги нишонланди. Одамлар гавжум, зиёфатлар қуюқ. Шахтани очган кишилар шаънига кўплаб мақтовлар айтилиб, қадаҳлар кўтарилди, айрим раҳбарлар номи тез-тез эҳтирос билан тилга олинди. Аммо Ҳабиб Абдуллаевни ҳеч ким эсламади. Қайта-қайта ўзига ароқ қуйиб ичаётган тепакал кишидан марҳум олим ҳақида сўраганим учун ўзим афсус қилдим. Стол атрофида ҳамма ўз нафсини қондириш билан овора эди.

Олимнинг 80 йиллигини ўтказиш бўйича ҳукумат қарор қабул қилган бўлса-да, на Навоийда, на Зарафшонда Ҳабиб Абдуллаев номидаги кўча бор. Тўғри, унинг ўлмас руҳи бунга муҳтож ҳам эмас. Фақат бизлар унинг қадрига етмадик.

Навоийдан Учқудуққа боргунча йўл атрофидаги бир хил манзарадан кўзингиз чарчайди. Яккам-дуккам саксовулларни ҳисобга олмаганда, кета-кетгунча қум... қум... қум... Тасаввурингизда бу ерларда ҳаёт тўхтагандай туюлади. Қизилқум барханларини оралаб бир вақтлар амир сарбозлари ўтишган. Кейин бу ерларга Шўро геологлари келишди. Беозор кенгликларни остун-устун қилишди. Улар чўл узра санқиб юрган пайтларда академик Абдуллаев республика фан ва техника комитетига бошчилик қила бошлади...

Табиат ва инсон ўртасида ҳамиша боғлиқлик бўлган. Неча кишиларга ўз сирини очмаган Қизилқум ўзбек олимининг қадамини қутлуғ деб билди, Ҳабиб Абдуллаев қайси лавозимда ишламасин, тоғу тошларни, дашту қирларни кезишни канда қилмасди. Унинг бевосита изланишлари туфайли 1934 йилда Лангар кони, ундан кейин бирин-кетин Қўйтош, Ингичка конлари очилди. Бу конлардан марказ вольфрам қазиб олиш билан ўз иқтисодий қудратини мустаҳкамлаб олди. Эндиликда бу ерларда қанча, вольфрам заҳираси қолгани бизга номаълум. Аммо Абдуллаев кашф этган вольфрам конлари қанча-қанча ракеталарни осмонга учирди, собиқ Шўролар мамлакатининг дунё миқёсидаги обрў-эътиборини оширди. Бироқ, Шўро ҳукумати раҳбарлари йиллар давомида тер тўкиб ишлаган фидойи инсон — Ҳабиб Абдуллаевни эсларига ҳам олишмади. Менсимаслик бундан ортиқ бўлмайди. Ҳабиб Абдуллаев бутун Туркистон заминини гуллаган диёр ҳолида кўришни жуда-жуда истарди.

Туркистон заминидан «қизил пойтахт» томон пайдар-пай қатнаётган узун-узун эшелонларни кўриб, унинг кўнгли неча марта вайрон бўлганикин. Эҳтимол, кўнгли пок инсон бунинг учун ўзини бир қадар гуноҳкор сезгандир? Лекин у бу юрт қачондир ўз эгасини топишига жуда-жуда ишонган. Шундай инсонлар туфайли бугун бизни дунё таниб турибди. Биз эса ўзлигимизни таниб ололганимиз йўқ. Академикнинг армонлари шафақларда қолиб кетди...

Маҳмуд МАРДИЕВ.
«Халқ сўзи» мухбири.

Ҳамма дўсту ёрларни табриклаб, фақат эзгу тилаклар билдираётганди. Биз — икки аёл бир-биримизни қаттиқ хафа қилиб қўйдик. Аниқроғи, ўртамиздаги тушунмаслик дили сиёҳлик билан тугади.

ЭСКИ ЙИЛНИНГ СЎНГГИ КУНИДА

ЁКИ ЎҒИРЛАНГАНДАН СЎНГ ҚАДРИ БИЛИНГАН НОЁБ КИТОБЛАР ҲАҚИДА

Танишим (унинг исмини айтмайман) ўзининг алданган, кўп савдоларни кўрган аёл эканлигини куйиб-ёниб гапирди, янги йилда менинг ҳам шундай «насиба»ларга дучор бўлишимни тилади. Мен унга гап уқдиролмаслигимни аллақачон тан олганим учун, пешонамда борини кўражагимни айтдим-да, кетдим. Орқамдан то нариги кўчага бурилгунимча танишимнинг «ҳамду сано»лари эшитилиб турди. Ўзимдан норози бўлдим, мен тенги фарзандлари бўлган бир аёлнинг кўнглини тополмаганим учун... Лекин начора, айни дамда ўзимни ҳам ёмон кўриб турган кўнглимни беҳад оғритган воқеа икки аёл ўртасидаги шунчаки англашилмовчилик эмас...

...Ўтган йилнинг ўрталари эди. Бош муҳарриримизнинг чақириғи билан кирганимда, хонада нотаниш аёл ҳам ўтирарди.

— Сизга бир топшириқ, — дея сўз бошлади бош муҳарриримиз,— мана бу опанинг оталаридан жуда ноёб китоблар мерос қолган экан. Уларни бир аёл ўғирлаб, сотиб юборибди. Воқеаларни ўрганиб материал тайёрлайсиз... Яна бир гап: бу киши аввал ҳам газетамиз ходимларидан бирига мурожаат қилган эканлар, ҳатто пул ҳам берган эканлар. Ходимимиз воқеаларни бир оз ўрганиб, кейин бирдан ёзиш ниятидан қайтибди. Лекин пулни қайтариб бермабди...

Аёл билан танишдик, узоқ суҳбатлашдик, юзу кўзи, сўзларидан алам ёғилиб турган бу инсонга чин дилдан ёрдам бериш (масъулиятим ва имконим доирасида, албатта!)ни ният қилдим.

Бир қарашда анча чигал туюладиган воқеаларни соддалаштириб тушунтирсам, мана бундай бўлган экан:

Аёлнинг марҳум отаси уламо одамнинг қизига уйланиб, ичкуёв бўлиб кирган. Қайнотадан ғоят ноёб қадимий китоблардан иборат каттагина кутубхона мерос қолган. Куёв ҳам бу меросга муносиб, эскичаю янгичадан билимдон, ўз даврининг ҳурмат-иззатли одамларидан саналган. Кутубхонани бойитган. Вақти қазо етиб, 70-йиллар охирида хотини, кейин куёв ҳам вафот этишади, китоблар уларнинг қизига, яъни бизнинг танишимизга мерос қолади. Танишим оилали, бола-чақали, эрининг хонадонида бўлгани учун отасидан қолган ҳовлида вақтинчалик ўз жияни— савдо ходими оиласи билан яшаб туришига рухсат беради. Ва бу вақтинчалик муддат ўн йилча чўзилади. Бу фурсат ичида китоблар ҳам ўзининг азалий ўрни — ота уйининг тахмонлари орасидаги жавонда сақланади.

1991 йили кутилмаганда танишимга хабар етказишадики, уйда ҳеч ким йўқлигида унинг холавачча жияни (олима) келиб китобларни олиб кетибди ва сотиб юборибди. 1992 йил баҳорда аёл жиянини судга берибди.

Суд ҳужжатларида китобларнинг қанчага баҳоланиб, шундан неча сўми мероснинг эгасига берилгани ҳақида батафсил ёзилган ва бу ишлар қонуний ҳал бўлгандек нуқта қўйилган.

Бировнинг нинасиниям бесўроқ олма деган, асли, бизнинг халқимиз.

Китобларни эгасидан бесўроқ сотиб юбориш қонунийми, йўқми? Уйда ҳеч ким йўқлигида бировнинг бойлигини (ҳатто у холавачча бўлса ҳам) олиб чиқиб кетиш ўғриликми, тўғриликми! Ким-ким-у, лекин зиёли одамнинг шундай ишга қўл уришини қандай баҳоласа бўлади?— Собир Раҳимов район судининг ажрим ҳужжатларида булар ҳақда бир оғиз сўз йўқ.

Табиийки, менда китобларни бесўроқ пуллаб юборган олимага нисбатан муҳаббат уйғонмади.

Танишим билан бирга унинг отасидан қолган ҳовлига бордик. Хонадонни кўриб ҳам ҳавасим, ҳам аламим келди: қадимий услубда баланд, кенг қилиб қурилган даҳлизли уй. Остида иморатнинг саҳнига тенг ертўла — анча-мунча кичик корхона жойлашгудек. Ертўланинг ярми ердан юқорида, кўча томондан панжарали деразалари бор. Қурилиш ишларидан қанчалар йироқ эканлигимга қарамай, бу қаровсиз, поллари ғижирлаб, ертўласининг ичи сингану бузилган нарсаларга тўлиқ ташландиқхона...— ҳовлини озгина меҳнат, ихлос, харажат билан мўъжазгина кошонага айлантириш мумкинлигини ўйлаб, кўнглим увишди. Ўн йиллар давомида бу ҳақда на меросхўрлар, на ҳовлида истиқомат қилганлар ўйлашмабди. Ўз даврида элу юрт иззатида бўлган бобою отанинг меросхўрлари...

Танишим катта уйнинг тахмонлари орасидаги жовоннинг олдида тушунтирди:

— Китоблар мана шу ерда эди. Жияним илгариям келиб айрим китобларни олиб кетса керак. Чунки рўйхатдаги китоблардан баъзилари аввалроқ йўқолган. Тушунган одамлар рўйхатни кўриб, бу ерда битта енгил машинага етгулик бойлик бор экан, дейишаяпти...

Мана шу охирги гапни танишим қарийб ҳар гал учрашганимизда тилга оларди ва бу билан менинг дилимда янги яра очиб қўйганини билмади, охиригачаям тушунмади.

Танишимнинг отасига қадрдон дўст бўлган кекса отахон билан қисқа суҳбатдан дилим роҳатланиб сув ичди. Бир пайтлар Мунаввар қорининг мактабида таълим олган бу басавлат, вазмин, нутқлари мағизли қария дўстларини, унинг қайнотасини эҳтиром билан тилга олдилар:

— Китобга жуда ихлосманд, билимдон, ғоят маданиятли одамлар эди. Илгари уларнинг кутубхонасида ноёб қомуслар ҳам кўрганман, кейин йўқ бўлиб қолди...

Демак, мероснинг эгаси — танишимнинг «Рўйхатдаги китоблардан баъзилари аввалроқ йўқолган», — деган гапи рост экан-да! Ким олган уларни? Бегонами ёки ўзиникими? Ҳикматлар борки, «қўл билан тутмаганинг ўғри эмас». «Ўзингга эҳтиёт бўл, қўшнингни ўғри тутма».

Менинг навбатдаги учрашувим китобларни пуллаб юборган олима жиян билан бўлиши керак эди. Лекин аламим ортиб, янги танишув ва тафсилотларни ўрганишга кўнгил рағбатим қолмади.

Дарвоқе, орада кичик бир кутилмаганлик ҳам бўлиб ўтганди: бир куни метрога мени кузатиб борган танишим хайрлашаркан, сумкамга бир неча ўн сўмликни солмоқчи бўлди.

— Бу нимаси? — сўрадим мен.

— Йўлкира қиласиз, — дея қўлини ичкарироққа тиқди у.

— Менга йўлкира керакмас, — дедим. — Мана ҳозир ўн беш тийин билан уйга етиб оламан.

У яна нималардир деб чайналди.

— Пулингизни олиб қўйинг, — дедим у билан илк бора дағал оҳангга ўтиб. — Энди тушундим: ҳамкасбимнинг чўнтагигаям ўзингиз пул солиб қўйиб, кейин уни порахўрликда айблаган экансиз-да!

— Йўқ, у ўзи сўраганди! — деди танишим.

Мен гапига ишонмадим.

Бошим қотди: бу қисқа тарихда кимнинг қилмишларини маъқуллаб, кимни айблаш мумкин?

Бобоси, отасидан мерос ҳовлининг қаровсиз қолганлигини, балки, тушинишга уринармиз. Эҳтимол, имкон бўлмагандир. Аммо китобларни авайлаб, азиз қилиб асраш ёки унинг қадрига етадиганлар қўлига аввалроқ топшириш лозим эмасмиди?!

Мукаррам китоблар китобнинг қадр-қимматидан буткул бегона, уларнинг талон-тарож бўлишидан заррача ғам емайдиганлар қўлида қолганидан; китобларнинг ҳақиқий меросхўри — қизлари уларнинг «пулига битта машина бериши»ни эшитиб қолгандан сўнг изтиробга тушганидан; ёхуд олима қариндошлари китобларни ўғирлаб сотиб юборганидан... бобою ота-онанинг руҳлари чирқилламасмикан?

Хуллас, китобларнинг меросхўридан хафсалам пир бўлди. Нима деб ёзаман! Тўғрисини айтиб, биздан дардига малҳам излаб келган аёлнинг дилини оғритгим, келганига пушаймон қилгим келмасди. Лекин бошқача ёзиш ҳам қўлимдан келмайди. «Балким, фурсат ўтиши билан бир йўлини, шаклини топарман ёзишнинг», — деган ўй билан ўзимни узоқ пойладим. Йўқ, «битта машинанинг пули..» хаёлимда айланаверади. Агар кимдир шу гапни аёлга айтмаганда, балким... Ахир китоблар неча йилдан буён ўғирланиб келарди-ку. Демак, бирданига эмас, доналаб йўқотилса, ҳеч кимнинг иши йўқ экан-да!

...Менинг дадам оламдан ўтганларига чорак аср бўлди. Қўл етмас жойда икки дона хитой пиёласини асрайман — уни дадам олиб келган эканлар бир вақтлар. Шоҳ Машрабнинг ғазалларига ихлосим ўзгача — шеъриятга муҳаббатим дадам куйиб-ёниб Машраб ғазалларини ўқиган оқшомларда туғилган...

Мен шундай десам... Мана бу гапни эшитинг:

Ўтган йилнинг охирги кунига қайтайлик. Мен ҳалиги танишимдан қочиб бориб, бир кичик даврага қўшилдим. Аёлнинг қарғаниб қолганидан эмас, унинг дилини оғритганимдан сиқилдим. Ичимга сиғмади, ёрилдим:

— Ахир робот эмасман-ку, мурватимни бураб қўйса ёзаверадиган. Ёзолмаяпман-да! Тушунтирдим, лекин ҳеч гапимиз гапимизга тўғри келмаяпти, — дедим...

Шунда даврадагилардан бири кўзлари ёниб сўзлай кетди:

— Менинг дадам нос чекардилар. Вафотларидан кейин носқовоқларининг оғзига қоғоздан найча қилиб тиқилган тиқинни топиб олдим. Уни ҳамон асрайман, йўқолиб қолишидан қўрқиб, зийнатларимни соладиган қутичага солиб қўйганман.

Хайрият, худога шукр! Мени тушундилар! Юқоридаги воқеалар давомида дилим музлаб излаган ёруғликка етдим: мана бу қаршимда ўтирган —ҳали ўттизгаям кирмаган синглим отасининг носқовоғи қопқоғиниям тўтиё биларкан!

Ортиқча шарҳга ҳожат йўқ энди. Ва мен мазкур саҳифаларни ўзимни оқлаш учун ҳам, янги йил арафасида ўша танишим менга билдириб кетган «тилак»ларга жавоб қилмоқ учун ҳам ёзганим йўқ.

Бу дунёда гинаси қаттиқликдан ортиқ гуноҳ йўқ, дейдилар. Бандаи ожизман, яратганнинг олдида гуноҳларимга тавбам — ҳақ, марҳаматидан умидим ҳам ҳам — ҳақ.

Мустамлакачилар бир аср давомида халқимизнинг асрлардан асрларга сайқалланиб ўтган маънавият ришталарини узиб, оёқ ости қилдилар. Китоблар ёқилди, кўмилди ва ҳатто... ўзинг кечиргин, эгам! Оқибатда бугун қай хонадонларда китоблар шунчаки безак. Кимлардир китобларни столнинг оёғи тагига бостирган. Кимлар писта ўраб сотган...

Янги йилнинг илк кунларида ният қилайлик:

Авлодларни авлодлар билан абад боғлайдиган маънавий кўприк — китобларни кўнгил кўзлари ила ўқиб, бош узра қўйиб яшайлик.

Китоб — улуғ бир рамз.

Зеро, аждодларимиздан қолган оддий ғишт парчаларидан тортиб нилий гумбазларгача, қизларнинг сочларига тақиладиган попуклардан ироқию бодом дўппиларигача, бешикларга осилган кўзмунчоқлардан ихлос рамзи — тумморларгача... хуллас, боболаримиз, момоларимиз меҳр-муҳаббати, санъати, орзу-ишончлари муҳрланиб қолган ҳамма-ҳамма нарса абадиятга етиши учун дилдаги эътиқод кўприкларини мустаҳкамлаб қурмас эканмиз, маънавий мустақиллик ҳақида сўзламоғимиз бекор.

Муҳтарама УЛУҒ.

● *Гулни гулга қўш*

ҚЎШИҚҚА ЧАНҚОҚЛИК

Ёш хонанда Асатилло Холиқов ижро этаётган қўшиқларини тинглаб ҳаяжонга тушаман. Айниқса, «Ўғлим, сендан сурат қолди» қўшиғи хонанда ижросида ғоят дардли жаранглайди. Хонанданинг овозига омухта дарду аламлар тингловчи дилида ҳамдардлик уйғотади. Кўз олдимга ўтган кунлар — фожиалар келади, мен эса ким биландир курашаман, олишаман ва афсусланаман...

Ёш хонанда 1958 йили Андижон вилояти, Қўрғонтепа туманида туғилиб вояга етди. 8-синфни тамомлаб Тўхтасин Жалилов номидаги Андижон мусиқа билим юртига ўқишга кирди. Сўнг «Қирқ қиз» халқ ансамблида хонанда бўлиб ишлади.

Асатилло ўша пайтларни эслаб шундай дейди:

— Мен жуда сермасъулият касб эгаллаётганимни, нозик санъат билан ўз ҳаётимни боғлаётганимни биринчи бор концертларда ҳис этдим. Бизни тинглагани узоқ-узоқ қишлоқлардан кексалар, йигит-қизлар келар эди. Уларнинг кўзларида мен кўпроқ хурсандчиликни эмас, балки ғамгинликни илғардим. Лекин бу андуҳлар тагида гўзалликка, қўшиққа чанқоқлик бор эди... Малҳам керакдек эди... Бу ўз-ўзидан киши елкасига масъулият юклар эди. Шунинг учун билимимни оширишга, ҳаётни чуқурроқ ўрганишга интилар эдим...

Ҳа, ёш хонанда ҳақиқатдан ҳам ҳаётни ҳар томонлама билишга интилди. У аввало бор шеърият оламига шўнғиб Бобур ва Фурқат, Абдулла Орипов ва Муҳаммад Алининг шеърларини ўқиб, уларнинг мағзини чақишга ҳаракат қилди. Ёш хонанданинг интилувчанлиги уни 1980 йили Тошкент шаҳрига етаклади ва у М. Уйғур номидаги Тошкент Давлат санъат олий билимгоҳига ўқишга кирди. Ўқиш Асатилло Холиқов учун катта бир синов бўлди, ёш хонандага чуқур фикрлашни ўргатди, дунёқарашини кенгайтирди, санъатнинг қонун-қоидаларини аста-секин очиб берди.

Асатиллонинг устози Ўзбекистон халқ артисти, профессор Асад Азимов ўз шогирди ҳақида фахрланиб гапиради: «Асатилло ҳали ҳам энг севимли шогирдларимдан ҳисобланади. У бошқа йигит-қизлардан ўзининг билими билан ажралиб турарди. Унинг тиришқоқлиги эса ҳаммани севинтирарди. Шунинг учун ҳам вақтимни, насиҳатларимни ундан ҳеч аямасдим. Асатиллонинг овозида, оддий сўз билан айтганда, шира бор. Бу шира баъзи мана-ман деган унвонли хонандаларда ҳам бўлавермайди.

Асатилло Холиқов олий билимгоҳни тамомлаб Олим Хўжаев номидаги Сирдарё мусиқали драма ва комедия театрига ишга келди. Хонандани театр бош режиссёри, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Маҳкам Маҳамедов катта санъат оламига олиб киради. У тез орада қатор спектаклларда Шаҳзода («Ричард III), Омон («Шум бола»), Ҳидоят («Майсаранинг иши»), Мунажжим («Алишер Навоий»), Мулла Салоҳ («Ҳийлаи шаърий») каби образларни яратишга муяссар бўлди.

Лекин нимагадир Асатиллонинг кўнгли тинчимас, қилаётган иши қониқтирмас ва унга бир нарса етишмаётгандек туюларди... «Менинг дардим, орзу-ниятларим асосан қўшиқ орқали томошабин-тингловчилар қалбига йўл топиш эди. Шунинг учун 1990 йили ўзимга ўхшаган ёш созандаларни йиғиб Сирдарё маданият бошқармаси қошида мустақил «Манзур» ашула ва рақс ансамблини туздик. Бу ишда маданият бошқармаси бошлиғи Акбарали Мирзааҳмедовнинг ёрдами ниҳоятда катта».

Ансамбль Сирдарёнинг барча туманларида, қишлоқларида ҳамда қўшни — Жиззах, Самарқанд, Бухоро вилоятларида ҳисобот концертларни намойиш этди. Кўпларга таниш бўлиб қолган театр актёри Асатилло Холиқов хонанда сифатида ўз томошабин-тингловчилари қалбидан жой олишга эришди.

«Манзур» ансамблининг концерт дастури ўтган йили республикамизнинг энг катта санъат даргоҳи — Халқлар Дўстлиги саройида ҳам намойиш этилди. Ўзбекистон халқ артисти, устоз бастакор Муҳаммаджон Мирзаев ўз таассуротларини билдириб шундай деган эдилар: «Бугунги кунда барча вилоятларда ансамбллар кўпайиб кетди, ярмидан кўпи талабга мутлақо жавоб бермайди. Улар миллий маданиятимиз, санъатимизнинг ривожига фақат халақит беради, холос. Ансамблларнинг кўпида миллий мусиқа асбобнинг ўзи йўқ, [illegible] бу нима деган гап? [illegible] мен эшитган «Манзур» ашула ва рақс ансамблига бу гаплар тааллуқли эмас. Асатилло Холиқов қўшиқларининг ўз ўрни ва ўз жойи бор. Менга, айниқса, Алишер Навоийнинг «Бўлибди» ғазали билан айтиладиган қўшиқ жуда ҳам маъқул бўлди. «Ўғлим, сендан сурат қолди» қўшиғини тинглаб кўз ёш ҳам қилиб олдим. Хонанда Эркин Воҳидов, Тўра Сулаймон, Азим Суюн шеърларига ҳам маҳорат билан мусиқа басталабди».

Ҳа, Асатилло Холиқов ва унинг «Манзур» ашула, рақс ансамбли тўғри йўлдан бормоқда. Улар ҳамиша элга манзур бўлаверсин.

Аҳмаджон РАҲИМОВ,
санъатшунос.

ИШ БИЛГАНГА— МИНГ ТАНГА

«Агросантехмонтаж» трестининг Нарпай районидаги хўжаликлараро ихтисослашган участкаси ишчи-хизматчилари кейинги пайтларда 12—14 минг сўмдан маош олишмоқда.

Бунга меҳнат жамоаси аъзоларининг тадбиркорлиги туфайли эришилди. Улар ўтган йил бошида акциялар тарқатиб, 380 минг сўм тўплашди ва участкани Каттақўрғондаги 338-хўжаликлараро махсус механизациялашган кўчма колонна таркибидан чиқариб олдилар. Ташкилот ишчи-хизматчиларининг асосий вазифаси Нарпай, Пахтачи, Каттақўрғон, Нуробод, Қўшработ районлари ҳамда Каттақўрғон, Оқтош шаҳарларида газ тармоқларини ўтказишдан иборат. Турли ускуналар, қурилиш жиҳозлари етишмаётган бир пайтда бу юмушларни уддалаш осон эмас. Шунинг учун ҳам улар устахоналарда газ плиталари, ванна, қувурлар тайёрлашни йўлга қўйишди. Россиядаги заводлар билан тўғридан-тўғри иқтисодий алоқа ўрнатилди. Натижада иш ҳажми қисқармади, таъминотда узилиш бўлмади. Бундай тадбирлар туфайли корхона даромади ой сайин ошиб бораётир. Ҳозир жамоанинг ҳар бир аъзоси йил чораклари якунида ойлик маоши миқдорида мукофот олаяпти.

Мирмуҳсин Ҳусанов қарийб 40 йиллик умрини кўплаб ўқув юртларида ёшларга таълим-тарбия беришга сарфлади. У кишининг сабоқларидан баҳраманд бўлган минглаб шогирдлари ишлаб чиқаришнинг турли соҳаларида меҳнат қилишмоқда. Республикада хизмат кўрсатган халқ таълими ходими, фахрий педагог М. Ҳусанов нафақага чиқса-да тинч ўтиргани йўқ. Ўзи истиқомат қилаётган Тошкент шаҳрининг Фирдавсий маҳалласи ишларида бош-қош бўлмоқда.

СУРАТДА: Мирмуҳсин ҲУСАНОВ набираси Темур билан.

Р. АЛЬБЕКОВ олган сурат.

● *Савоб*

ХАЙРИ БОРНИНГ БАРАКАСИ БОР

«Марҳабо» хусусий корхонасининг бошлиғи, Улуғ Ватан уруши ногирони Нозим Мирзаевни «Қалдирғоч» болалар боғчасининг кичкинтойлари алоҳида муҳаббат билан яхши кўрадилар. Нозим ака бундан бир қанча вақт илгари болаларга 40 кило гўшт олиб берган эди. Яқинда эса Янги йил байрами хурсандчиликларига сарф қилиш учун яна 20 минг сўм пул берди.

— Зиғир ёғи ишлаб чиқарадиган дастгоҳ қуряпмиз,— дейди Нозим ака. — Агар шу ишларни ҳам ниҳоясига етказиб, зиғир мойи ишлаб чиқаришни йўлга қўйсак, кўнглимда «Қалдирғоч»нинг болаларига атаганим бор.

Фуқаро бой бўлса юрт обод бўлади деган ақида... ҳақиқатга айланиб боряптими, дейман-да!

АЛПОМИШ.

МАДАНИЯТ ЯНГИЛИКЛАРИ

ҚЎҚОН САҲНАСИДА — «ОМОНАТ»

Занжирали Мирзатов номидаги Қўқон шаҳар мусиқали драма халқ театри жамоаси драматург Ҳайитмат Расулнинг «Омонат» номли комедиясини мухлислар эътиборига ҳавола этди.

Оила, келин, куёв муносабатлари кескин сатира остига олинган бу қувноқ комедияни Ўзбекистон халқ артисти Рашидхон Содиқов саҳналаштирган. Мусиқаларни эса Рафиқ Аҳмедов танлаган. Спектакл қўқонлик театр шинавандалари томонидан яхши кутиб олинди. Асосий образларни яратган Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Ш. Ҳакимов, артистлардан Л. Маматқулова, З. Ҳамидова, С. Ҳошимова, Ю. Халиловлар ўзларининг ижролари билан спектаклга кўтаринки руҳ бағишлаганлар.

ЯРИМ АСРЛИК ЦИРК

Бугунги кунда кўпчиликнинг севимли масканига айланган Ўзбек цирки бундан ярим аср илгари— 1942 йилда илк дастурини тайёрлаб томошабинларга кўрсатганди.

Ўша уруш дамларидаги биринчи саҳна сценарийсини атоқли шоир Ғафур Ғулом ёзган эдилар.

Шу кунларда ижодий жамоа ярим асрлик тўйини ўтказишга бағишлаб катта дастур тайёрламоқда. Мазкур томоша цирк шинавандаларига юбилей совғаси бўлади.

«НОЗУГУМ»

Ўзбекистон телевизион фильмлар студияси ижодкорлари «Нозугум» фильмини суратга олиш ишларини якунлади.

Аброр Қосимов режиссёрлигида суратга олинган мазкур фильм Тўмарис, Жанна'д-Арк, Таис Афинская сингари ўз қаҳрамонликлари билан тарихда ўчмас из қолдирган уйғур аёли ҳақида ҳикоя қилади. Манжур хонини ўлдирган бу жасур аёл ҳақида кўплаб китоблар ёзилган, саҳна асарлари қўйилган, ҳатто ёдгорлик ўрнатилган. Ушбу аёл ҳақидаги ҳақиқатлар билан тез орада «Нозугум» фильми орқали яқиндан танишасиз. Нозугум образини Олмаота уйғур театрининг актрисаси Сумбат Ғаниёрова яратган.

С. СИРОЖИДДИНОВ.

Ўзбекистон Республикаси Олий ва Ўрта махсус таълим вазирлигининг жамоаси Ўзбекистон Республикаси «Фан ва тараққиёт» илмий-технологик комплексининг раиси, Ўзбекистон Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, техника фанлари доктори, профессор С. Негматовга отаси

Содиқжон НЕГМАТОВнинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон Фанлар академиясининг М. Т. Ўрозбоев номидаги механика ва иншоотлар сейсмик мустаҳкамлиги институти жамоаси катта илмий ходим Исматулла Хўжаевга ва илмий ходим Муҳиддин Хўжаевга волидаи муҳтарамалари

ҲИКМАТХОН аянинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Ўзбекистон» нашриёти жамоаси нашриётнинг катта муҳаррири Зуфаржон Жўраевга отаси

Ортиқмат ЖЎРАЕВнинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Маҳаллий саноат» корпорациясининг жамоаси Ко[illegible]сой шойи тўқиш фабрикасининг директори Ф. Акрамовга онаси

Умихон ҚАЮМОВАнинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

● ТЕЛЕФОНЛАР:
маълумот учун 33-07-48;
эълонлар бўлими 32-09-25.
Индекс: 64608. Буюртма Г—197.

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамаси.

Бош муҳаррир Анвар ЖУРАБОЕВ.

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Карим БАҲРИЕВ, Эсиргап БОЛИЕВ (масъул котиб, «Халқ сўзи»), Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ, Зоҳид НОРМУҲАММЕДОВ, Ҳабибулла ОЛИМЖОНОВ (бош муҳаррирнинг биринчи ўринбосари), Лев ПАК (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Абдукарим РАҲИМБЕРДИЕВ (бош муҳаррир ўринбосари, «Халқ сўзи»), Қулаҳмад РИЗАЕВ, Эркин САМАНДАР, Азим СУЮН, Александр ТЮРИКОВ (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Александр УЛИЧКИН (масъул котиб, «Народное слово»), Муҳтарама УЛУҒОВА (бош муҳаррир ўринбосари, «Халқ сўзи»), Раим ФАРҲОДИЙ, Шавкат ЯҲЁЕВ, Пиримқул ҚОДИРОВ, Сандаҳрор ҒУЛОМОВ.

● МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Ленинград кўчаси, 19-уй.

● Таҳририятга ҳажми 7 қоғоздан ошган материаллар қабул қилинмайди. Фойдаланилмаган мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.